

Ванредном провидуру Маркантионију Тревизану
30. XI 1736.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине прегрљени,

Ми нижепотписани слуге Вашег пресвијетлога и преузвишенога господства прво радујемо се и веселимо се Вашему дошаствију на ове банде како нашему сунцу огријану које не [нас] вазда грије. Да Бог да и посад и мислимо и хоћемо ако Господин Бог нам допушти, доћи по веселој фешти Божићу испунити наш дуг који смо дужни: поклонити се Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству када бисте се нашли у Котор.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство.

1736, нојември 30, по нашему

Понижени слуга бискуп Сава
скандаријски и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 56 (1736—1737).

Ванредном провидуру Маркантионију Тревизану
31. VII [1736—1737 (?)]

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Много жалимо зашто не можемо Ваше пресвијетло господство послужит како би подобало, зашто ме уфатила велика немоћ, а друго зашто су твоји исти судити непокорни и непослушни, колико Паштровићи толико Махине. Ваљало би да имају бољу памет и да боље слушају свога принципа, зашто би већу корист имали, а тако видимо да ће зло бит за обије парте ш њих непослуха. Ми њих карамо и учимо да се зла остану, а они говоре: »Ти си нам непријатељ«. Ми ћемо радит са свијем срцем устегнути да не кури зло напријед, ма ми вјеруј, пресвијетли господине, нигда се они не мире без велике форце и страха. Ми смо вљешти њима лијепо. Да хоће Господин Бог донијет преузвишенога господина провидура Ђенерала, то би ончас било помирено. И тако чујемо да Паштровићи иду да бију јошт Махине. Не знамо је ли истина. Ако је истина, неће добро бити. Ти си принцип, а они су судити твоји. Обије парте ваља да слушају, а ми смо слуге Вашег пресвијетлога и преузвишенога господства. Колико узможемо, служићемо.

И чујемо да је Москов разбио Турчина, већ не знамо хоће ли бит истина.

Бискуп Сава на службу

Ијулија 31.

Са леве сѣране сѣоји: Много зафаљамо Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству на рибу коју си нам послâ.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 56 (1736—1737).

Ванредном провидуру Маркантионију Тревизану
22. V 1737.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижепотписани мило и драго поздрављамо Ваше пресвијетло и преузвишено господство. И добро сте разумљели Ваша свјетлост што учинише Паштровићи: убише Махину права на врата града принципова, не гледаше ни послушаше заповијед пресвијетлога и преузвишенога господина Ђенерала, пак не обедише, ни послушаше заповијед Вашег пресвијетлога господства, како сте им писали да се мире и да стоје с миром. Они не кћеше но смутише и вљеру поломише. Толико да знате да смо Ваше праве слуге, а за то ваља да мисли преузвишени господин Ђенерâ, ако љуби да је у мир ова крајина.

И поклањамо се Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству.

1737, маија 22.

Бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 123 (1736—1737).

Ванредном ѿровидуру Марканѿонију Тревизану
25. VI 1737.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Паштровићи не долазе с истином пред Вашијем преузвишенијем господством, нити право кажу ништа. Паштровићи не слушају ни преведрога принци-

па, а камоли ће нас. Преко вљере убише Махину, судита принципова, а у град принципів на правду Бож[ј]у ни крива ни дужна. Ни ту им доста не би. Удрише опет на Махине. Убили су два и двије жене и једнога ранили. Махине су се, сиромаси, бранили врх себе. Убили су два Паштровића. Махине се, сиромаси, нијесу здружили у зло [с] Црногорцима, но им је напаст на главу. Дошло им је бљежат, ако Ваше преузвишено господство не дате Паштровићима заповијед да с миром стоје, зашто мало слушају Вас, а мене нимало. А да су слушали, не би вљеру преметали, ни смүтили сву крајину. А ми смо много труда и невоље виђели док смо ову крајину увљерили и огањ угасили да се не кољу. И тако нигда није у миру била како сад бљеше да је Паштровићи не смүтише. Ми смо много Паштровићима ваљали и ми смо им чинили да сва њих добра сами с миром уживају: ма сами губе. Не могу ја сваки дан око њих ломит главу и живот, пак и благо. Ви сте им принцип. Ваљало би да Ве слушају боље. Писали смо Црногорцима да стану с миром и да се устегну от зла. И радићемо одслужит сваку Вашу преузвишену заповијед. Паштровиће и Махине зовите ончас, пак не слуша[ј] ни једну парту ни другу, но их сворца[ј]те нека уфате вљеру пред Вашијем преузвише-нијем господством. Тако ће најбоље бити, зашто ми немамо тамнице ни гвоздијах, а наук и с[вј]ет мало слушају, а Бог зна, ми не мањкамо тијем.

И поклањамо се Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству.

1737, ијуни 25.

Бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 123(1736—1737).

Ванредном провидуру Маркантионију Тревизану
20. VIII 1737.

Пресвијетли и преузвишени господине, господине мој мили,

Ми нижепотписати давамо на знање Вашему пресвијетлому господству како доходи војвода Вукатин на Његуше и остали кнезови от Црне Горе. И ту се ш њима разговорисмо и молисмо их по [Ва]шом заповиједи нека је вљера међу свом крајином до Митрова дне. И тако присташе, и вљеру даше, и Ваше пресвијетло господство послушаше да хоћ[е] доћи да се поклоне Вашему пресвијетлому господству, ма сад не могоше. Казаће Ви Савић поради часа. И молимо Ваше пресвијетло и преузвишено господство поради Марка Косијера који иде правди у руке и суду. За њега Ве молим како смо Ве и приђе пуно путах молили. А ми смо свеђер на службу Вашег пресвијетлога господства.

И жудимо ви потпуно сваке стиманце.

1737, августа 20.

Владика Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 123 (1736—1737).

Ванредном ѱровидуру Марканѱонију Тревизану
Цетиње, 10. IX 1737.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижепотписати поздрављамо мило и драго Ваше пресвијетло и преузвишено господство. Имате

нам опростит. От много прешах нијесмо могли при-
ће писат. Били смо у Грбаљ [са] сердаром Вуком и
били смо гледат границе око чеса су се свадили и
побили. И тако смо оставили на сердара да право
каже Вашему пресвијетлому господству. Ту нема
ништа до ђавола који је чинио да се покољу. Зато
молимо Ваше пресвијетло господство то чин'те по-
мирит. Они су судити преведрога принципа. Ваља
да послушају што им принцип заповиједа, зашто ће
бит веће зла ако се не помире. И Црногорци јесу
дали вљеру Паштровићима и свакому принципову
чојку.

И жудимо Ви свакога поштења.

1737, сек[темвра?] 10. на Цетиње

Бискуп Сава на службу Вашег
пресвијетлога и преузвишенога господства

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 123 (1736—1737).

Ванредном ѿровидуру Марканиѿонију Тревизану
16. IX 1737.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине прегрљени,

Ми нижепотписани примили смо Вашу љубажљиву књигу коју сте писали поради што је окурило међу Црногорцима и међу Палином. Ми смо де-лонго писали главарима да се то врати и да се буста та работа, зашто је мене тешка та свађа и та мутња што се чини међу крајинама. И главу ми сломише. Жалимо се, ма веће жалимо Ваше пресвијетло и преузвишено господство, е ти главу ломе, него и себе. Нама је Палина пријатељ стари, ма га находим крива, зашто није дома починуло докле се работа

Ћуста. Његово не би погинуло, а ти си принцип,
што заповиједаш, ваља сваки да обеди и да слуша.
Тако смо писали и Црногорцима: штогоћ заповије-
дате да послушају како свога принципа. И надамо
се да ће бити та работа Ћустата и помирена. И пре-
поручујем Вашему пресвијетлому и преузвишеному
господству оне от Махинах који су били убљени и
рањени от Паштројевићах да бисте им дали коју по-
моћ, колико Ве Бог учи, да се умало, сиромаси, не
изгубе. И за сваку роботу ми смо Ви вљерне слуге.
Сигурно можете имати чисту и стамениту вљеру.

Потписујем се и обећајем

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

1737, сек[темвра?] 16

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 123 (1736—1737).

*Ванредном ѿровидуру Марканѿонију Тревизану
Махине, 30. XII 1737.*

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине прегрљени,

Ми нижепотписани јесмо примили Вашу поштовану књигу у коју заповиједате да с[в]јетујемо ову крајину да се чувају от болести која се чула, и јест у Бар. Писали смо кнезовима и старјешинама на све банде да се имају добро чуват и да се моле Господину Богу и блаженој Госпи да они сачувају и уставе исту болест, који могу уставит и смиловат се на кршћане. Господине пресвијетли и преузвишени, Црногорци су с Турцима у рат, те не иду у градове турске, но је већи страх да је трговци не донесу морем, како су и приђе исти Паштровићи у себе је

унијели. И чујемо да не напредује много, а послали смо на пријатеље. Ако имасмо добра гласа, писаћемо Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство и здравље и хоћемо се потежит што приђе можемо за поклонит се Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству.

Дек[ембра?] 30, 1737, у Махине

Бискуп Сава на службу Вашег
пресвијетлога и преузвишенога господства

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 56 (1736—1737).

Ванредном ѱровидуру Марканѱонију Тревизану
 10. VII [1737—1738 (?)]

Пресвијетли и преузвишени господине мој мили и прегрљени,

Препоручујем Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству Махине, твоје судите, који су се покорили и који иду на обеденцију за примит заповиједи прѣведрога принципа и обећају се испунит мир учињени. Зато молимо Ваше пресвијетло и преузвишено господство да би Паштровићи вратили најприђе ону пушку што се давно рекла вратит, зашто је ш ње свака мутња и ш ње су Махине смућени, но је чин'те вратит, пак Махине пристају како је суђено да пребију главу за главу, а рану за рану, а оне главе које су сувише махинске нека их плате Паштровићи, пак ће све бит мирно. Зато молимо Ваше пресвијетло и преузвишено господство да их лијепо поучите и мирно отправите. И Марка Вукићевића препоручујем Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству.

И молимо Господина Бога за Ваше преузвишено господство.

Ијулија 10.

Бискуп Сава скандаријски и приморски
на службу преведрога принципа

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 57 (1737—1738).

*Ванредном ѿровидуру Марканијонију Тревизану
Стањевићи, 6. VII [1737—1738 (?)]*

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине прегрљени,

Звали смо Вука Махину и показали му све твоје заповиједи и обећаје се да ће се умирит с Перезићем, и за остало све. Јако љуби те с твојом заповијећу. Ако их узможемо помирит, радићемо пак да ти се дођу поклонит. И молимо Ваше пресвијетло и преузвишено господство пуштај ми тога сиромаша Марка Вукићевића, зашто ту погибе сиромаш прав, а у корист бољу није ништа е ту стоји, но га пушти, молим те како мога принципа. А ми смо слуге твоје вљерне и досад и бићемо и посад. Обећајемо се докле будете на ове стране да ћемо Ве вљерно служит и молимо Ве заповијите Паштровићима нека врате Вуку Махини ону пушку, зашто је ш ње највећа мутња.

И клањамо Ви се и жудимо Ви добра здравља и свакога поштења.

Августа 6, на Стањевиће

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 57 (1737—1738).

*Ванредном ѿровидуру Марканѿонију Тревизану
Стањевићи, 6. V 1738.*

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Како сте заповиђели, били смо ослужит Вашу заповијед поради Махинах и Паштровићах. А све је Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству приказâ господин кавалијер Болица који је велики труд имâ и понио как[о] и ваља. Да се потрудите писати Паштровићима да не би фалили и смутили, а паки ваља и оному кривцу лијек наћ да веће зло не окури, зашто се сад спра[в]ља у Турке. Казаће Савић Вашему пресвијетлому господству.

И остајемо на службу Вашегâ пресвијетлога господства и молимо Бога за Ваше здравље преузвишено.

1738, маија 6, на Стањевиће

Владика Сава цетињски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 57 (1737—1738).

*Ванредном провидуру Марканџонију Тревизану
Његуши, 18. VIII 1738.*

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине прегрљени,

Ми нижеименовани поклањамо се и Ваше пресвијетло и преузвишено господство поздрављамо мило и драго и давамо Ви на знање како је био [са] сердаром и с контем Савићем изљегô горје Андрија Косијер и собом узели Махину Марка Вукићевића,

пак се Марко Махина тешко разболио, уфатио га огањ. Нити може тамо ни овамо. Зато молимо Ваше пресвијетло и преузвишено господство, ми и поп Вук, и Савић, ту ни грацију даруј, а Вуко Махина нама је дâ ријеч да неће никаква зла учинит Паштровићима, ако Паштровићи уз[х]оће плаћат зло које су учинили, а радићемо и с Перезићем да их помиримо, но Перезићих није дома, а бисмо и досад. Ако ли не може инако бит, господине пресвијетли и преузвишени, ано ће доћи његов брат на мјесто његово. Ако нам не може грација проћи, како гођ заповиједате, тако ће бит, и ми ћемо те послужит. А до[ћ] ће и поп, и Савић да Ви се поклоне. И много зафаљамо Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству на рибу коју сте нам послали. Напијали смо у Ваше преузвишено здравље и посад ћемо, ако Бог да. И чекамо убрзо одговор от Вашег пресвијетлога и преузвишенога господства.

И жудимо Ви свакога поштења.

1738, августа 18, на Његуше.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 57 (1737—1738).

Ванредном ѿровидуру Марканѿонију Тревизану
31. XII 1738.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине прегрљени,

Ми нижепотписани давамо на знање Вашему пресвијетлomu и преузвишеному господству како су неке новитаде изнова изљегле от Вашијех фраторах који су на ОТОК под Кртоле: чине једне неприлике

што нијесу први чинили, вљеру нашу псују и не стимају низашто, муч[е] христијане и кршћање ту-дије, теке се чудимо што чин[е]. За то, господине пресвијетли, много ће ти људих пос[вј]едочит да у Кртоле и у Луштицу није било от старине ниједнога латинина, но све хришћани от нашега закона, ма сад има и латинах. Ја не сметама ако ће и они поћ. Закон је Ваш свет и добар, ма нијесмо ни ми погани, нијесмо Турци, но смо крштени у закон свет и добар грчаски, и ми стојимо на п[од]ументу, како нам заповиједа црква васточна. Зато веома молим Ваше пресвијетло и преузвишено господство заповиједа[ј] им, како принцип који си, нека стоје с миром, нека пук не муте, а ми се у њих ствари не мећемо. Нека с миром благују и пију, и почијевају, зашто они мљу да га сваки муктице благује како и они. И молим много Ваше пресвијетло и преузвишено господство даруј ми тога Кртољанина; није им крив, сиромах, ништа. Ту ми грацију даруј. Ми смо твоје вљерне слуге и бићемо. Ти си нам принцип. Ми смо свећер у твоје руке. От Господина Бога и от Вашег господства утећи се не може

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство и жудимо Ви свакога поштења.

1738, декември 31.

Владика Сава на службу Вашег пресвијетлога и преузвишенога господства

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 57 (1737—1738).

Ванредном ѿровидуру Марку Кверинију
30. VII 1739.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, гос-
подине прегрљени,

Ми нижеймоновани клањамо се Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству. И разумјели смо Ваше дошашће и надали смо се имат глас и писмо от Ваше ведрости, како смо и от првијех бенералах и провидурах. От Вашега господства немасмо. Ми нижепотписани сад вам пишемо и радујемо се Вашему дошаствију и кад Ве чујемо у Котор, до[ћ] ћемо испунит наш дуг који смо дужни: поклонити се Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству. И ми смо Ви слуге колико смо јаци.

И молимо Господина Бога за Ваше преузвишење.

1739, ијулија 30.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 58 (1739—1741).

Ванредном ѿровидуру Марку Кверинију
22. IX 1739.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани мило и драго поздрављамо Ваше пресвијетло и преузвишено господство. И имате нам опростит зашто нијесмо могли приђе доћи испунити наш дуг, зашто има пуно времена како смо немоштни от болести. И сада смо утолико. Када Господин Бог изволи и будемо боље, до[ћ] ћемо испунит наш дуг. И молимо Ваше пресвијетло и преузвишено господство и просимо грацију за тога малоумнога Вучету Побора, сиромаха, даруј ми! А ми смо слуге у свака доба Вашег пресвијетлога и преузвишенога господства. Он је и луд от памети и

сиромах је невољни, а знамо е ти је фалио. Преведри
принципе, и сви ти фаливамо и господа[р] си скас-
тигат и карат. Ми смо сви Бож[ј]и, пак преведрога
принципа.

И жудимо Ви здравља и свакога поштења и ос-
тајемо на службу.

1739, сек[темвра?] 22.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 58 (1739—1741).

Ванредном ѿровидуру Марку Кверинију
10. XII 1739.

Пресвијетли и преузвишени господине, господине мили,

Ми нижеименовани давамо на знање Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству како смо били у Паштровиће и много муке имали докле смо смирили и увљерили Паштровиће и Црвничане, и Цетињане. И тада смо дошли дома. Јесмо се много ујазбили поради овога Побора што је убила својта сердарева. Заисто, господине, Побори нијесу могли то зло платит ничим нако главам, зашто су љути сиромаси. Сада се могу умирит ако ће их Ваше господство зват обије парте да им запријетите да већ то зло не кури напријед, но да ти вљеру даду пак мир. И ми ћемо те послужит што будемо јаци. И како смо Ваше пресвијетло и преузвишено господство молили поради тога Марка Косијера, тако те и сад молимо учини му суд. Преведри принципе, ти си нам принцип и заповиједник, а ми тебе слуге, а пак он от суда не бљежи. За то Ваше пресвијетло и преузвишено господство много мислимо и молимо Ва-

ше пресвијетло господство да дате заповијед да нам не држе калуђера пред град. Ако ли је Ваша заповијед, можемо трпљет и да га не шиљемо. Ми, фалећи Бога, погани нијесмо но чисти, нити су нам бранили досад.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство.

1739, децември 10.

Бискуп Сава цетињски, и скандаријски,
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 58 (1739—1741).

Ванредном провидуру Марку Кверинију
31. XII [1739—1741 (?)]

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Да знате, господине пресвијетли, како јест преузвишени господин Ђенерâ Гримани и преузвишени Ђенерâ Дулфинац и први провидури много труда и муке имали и с нами докле смо ову крајину у мир ставили. И добро стојаше. Тако није приђе, а Ваше господство сад слушајући спијуне и ла[ж]е докле се крајина смути и покла, а пак хоћаше и веће, ма смо ми јуче вратили и разбили сву земљу да не иде пут Тивта. Ја сам они први и вљерни слуга мому преведрому принципу, и бићу, а тко ће лагат, нека лаже. Све ће се знат, а бискупци су овојзи крајини вазда били глава и биће. Нека се нитко не вара, ни мисли друго. И знамо да би Ваше пресвијетло и преузвишено господство умљели и крајину држат и свакому дат ону част и стиму ко је за што, ма те сметају шпијуни. Знам и за мном што лажу, а пак знам што им одговараш. Да нијесмо љуто болесни, ја бих тамо

дошâ да се разговоримо. И писали смо главарима да
дођу да ти се поклоне у суботу. И нека мене не
пријети нитко! С помоћу Бож[ј]ом ја се мало бојим
докле су ми дванајест хиљад Црногорацах што имам
у државу моју.

И жудимо Ви свакога добра и поштења.

Дек[ембра?] 31.

Бискуп Сава цетињски, и скандаријски,
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 62(1739—1741).

Ванредном ѿровидуру Марку Кверинију
19. VII 1740.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине прегљени,

Ми нижеименовани понижено приступамо и молимо Ваше пресвијетло и преузвишено господство поради тијех јаднијех и правијех твојијех суди-тах Махинах да бисте их, сиромахе, ослободили. А биће ти вазда на твоју заповијед. Они сиромаси прави погибоше, а криви ту доћи неће, а Брајићи доћи не хоте који су све криви. Ја ти све право кажем како мому принципу. Жâ ми је те праве сиромахе, а твоје судите, зашто страдају на правду Бож[j]у, а ти си наш принцип, а ми твоје слуге. Чини како хоћеш.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост.

1740, ијулија 19.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 59 (1740—1742).

Ванредном ѿровидуру Марку Кверинију
3. VIII 1740.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине прегрљени,

Ми нижеименовани слуге вљерни мило и драго поздрављамо Ваше пресвијетло и преузвишено господство. И имате нам опростит е свеђер Вама досађујемо, ма је крајина свака мутна, свеђер и господи велика мука и труд, и приступамо понижено и целивамо Ваше скуте и препоручујемо Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству кнеза Јова и те сиромaxe Мајине који су прави и хоће ти доћ у свака доба на твоју службу. Они је криви утека којему је доста учињено и, господине пресвијетли, и конта Јова доста сте га кастигали. Смиљујте се на њега. Пушта[j]те га, пак ваља да помире оне немирне и да обеде што заповиједа Ваше пресвијетло и преузвишено господство.

И ми молимо Господина Бога за Ваше преузвишено здравље.

1740, августа 3.

Бискуп Сава цетињски, и скандаријски,
и приморски службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 60 (1740—1741).

Ванредном ѿровидуру Марку Кверинију
12. IX 1740.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани и ваздашњи и вљерни слуге
Ваше преведрости окужајемо се зашто Ве нијесмо

поздравили има пуно времена. Зато шиљемо нашега калуђера Ђакона Стефана да се поклони от наше банде и поздрави мило и драго Ваше пресвијетло и преузвишено господство. И молимо те, преведри принципе, за те Махине, сиромaxe, пушта[j] их. Они су ти вазда у руке. Погибоше и помријеће, сиромаси, а вљеруј мене худому и слабому да нијесу криви нимало, но међу бреме туђе на њих. Ми знамо тко је крив. Ту не улазе, но гину јадни и прави сиромаси и гњију у тавницу ни криви ни дужни. Смилуј се, преведри принципе, на своје судите невољне.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство.

1740, сек[темвра?] 12.

Бискуп Сава цетињски, и скандариј[ски],
и приморски на службу ваше преведрости

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 60 (1740—1741).

Ванредном ѱровидуру Марку Кверинију
17. IX 1740.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани јесмо примили листе от Вашег пресвијетлога и преузвишенога господства поради снахе кнеза Пера која виче и плаче без невоље на мене и на кнеза Станишу. А веруј ми, мој принципе, да [j]o[j] се не чини безпута нимало. А до[ћ] ћемо пред Вашијем господством када доћете у Котор и приказаћемо наше разлоге, а она нека прикаже ње разлоге. А ти си наш принцип. Вићи, нијесмо ми цвијељали досад сироте [у]довице, не да Бог ни

посад, но је она мало добра жена. Нека говори што
хоће.

И Бог Ваше пресвијетло господство подржа у
здрављу!

1740, сек[темвра?] 17.

Бискуп Сава цетињски, и скандаријскиј
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 60 (1740—1741).

Ванредном ѿровидуру Марку Кверинију
8. X 1740.

Ми нижеименовани мило и драго поздрављамо Ваше пресвијетло и преузвишено господство и много препоручујемо Франа Којовића, Вашега правога судита који, сиромах, подноси велике муке на правду Бож[ј]у. Веруј мене, пресвијетли господине, да у то бело није ни за то зна, нити је за то крив, ни ће се наћ нигда, како зна много добријех кршћана за то, но му је, сиромаху, напаст, вјеруј мене, преведри принципе. Жâ ми је да прави кршћани гину. Зато пишемо, а ти си принцип који правду свакому чисто чините.

И молимо Господина Бога за Ваше преузвишено господство.

1740, ок[товра?] 8.

Бискуп Сава цетињски, и скандаријски,
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 60 (1740—1741).

Ванредном ѿровидуру Марку Кверинију
1740.

Пресвијетли и преузвишени господине, господине прегрљени,

Ми нижеименовани слуге Вашег пресвијетлога и преузвишенога господства мило Ве и драго поздрављамо и много Вам зафаљамо за онога сиромаша Побора што сте га пуштали. И знамо да су криви Махине, зашто нијесу дошли да Ви се поклоне када сте им заповиђели, ма ми вјеруј, господине пресвијетли, заисто их је велика глад смела и невоља, а пак нијесу тизи сиромаси криви. Заисто, ако се нећете на њих обратити и смиловати, биће им мртацах у кућу од глади. И ми смо суђе карали и до[ћ] ће ти сви на обједу чим се оморсе. И ти сиромаси да ти су препоручени, смилуј се на њих. Твоји су судити, вљерни су ти; један је фалио. Еда Бог да да он упане ће је заслужио. И јесу опет учинили вљеру Махине и Брајићи.

И молимо Господина Бога за Ваше преузвишено здравље.

Бискуп Сава цетињски, скандаријски и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 59 (1740—1741).

Ванредном ѿровидуру Марку Кверинију
18. III 1741.

Примили смо Вашу пресвијетлу књигу што сте нам [писали] поради Црногорацах. Ми смо много мучни е Вама дају иједа. У друго смо мучни. Нас је спопала болест, те не могу служит Ваше пресвијетло господство како би потреба била. Писали смо

главарима доста. Ако не обеде Вашу заповијед, ваља се домислит како ће бит у послух и да им није драго. Знамо да Ви доста разбијају главу, ма их препоручујемо Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству. Ваљали су приће, пак ће и опет ће преша буде преведрому принципу. А, мој господине пресвијетли, и прва Ваша браћа која су у ту каригу доходила сваки је мучан био, зашто је ова крајина веома љута, пак је и вљерна била преведрому принципу вазда, пак ће и посад, иако су се ујазбили поради платах. И за то и за друго добро препоручујемо Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству, зашто је ова мутња све с тијех платах, и много је фалио тко их је чинио уздржат, и много се огријешо заисто, господине пресвијетли. И клањамо ти се.

Ми смо слуге Вашег пресвијетлога и преузвишенога господства и жудимо Ви свакога поштења.

1741, мар[ча?] 18.

Бискуп Сава цетињски, скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 61 (1741—1742).

Ванредном ѿровидуру Марку Кверинију
12. IV 1741.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине прегрљени,

Ми нижеименовани јесмо примили от Вашега пресвијетлога господства двије књиге поради главах от Црне Горе поради да дођу и таице доведу. И ми смо их... учили што смо јаци били и њима у пуно путах писали да Ви се дођу поклонит и да таице доведу. И тако смо разумљели да су опслужили и да су се покорили с поклоњењем Вашему пресвијетло-

му и преузвишеному господству. Ми се радујемо, и нама се срце смирило и радости испунило, и ми жудимо да Ви се поклонимо како мому принципу, но не могу. Фата ме огањ, но ми прости, мој преузвишени господине. А ми смо готови вазда на службу Ваше преведрости.

И клањамо Ви се и жудимо Ви свакога добра и поштења.

Априла, 12.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 61 (1741—1742).

Ванредном ѿровидуру Марку Кверинију
17. VI 1741.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине много желани,

Нижеименовани клањамо се и поздрављамо мило и драго Ваше пресвијетло и преузвишено господство. Молимо да бисте учинили ту правду међу игуманом от Грбља и међу Прибиловићима от Поборах за ма... души и по **с**[в]једоцима, зашто с тога ризика... велико зло, а било га је и досад доста. И можете се сигуро уздат да смо Ваше вљерне слуге и праве. И молимо Бога за Ваше преузвишено господство и Ваше здравље.

И жудимо Ви свакога добра и поштења.

1741, ијунија 17.

Бискуп Сава скандаријски, и приморски,
и цетињски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 61 (1741—1742).

Ванредном ѿровидуру Марку Кверинију
26. VI 1741.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани молимо Ваше пресвијетло господство како смо Ве и приђе молили поради игумна и Прибиловићах. Помирите их докле није с тога зло било, зашто би и досад да нијесмо ми бранили. И ми бисмо много ради поклонити се Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству и нећемо мањкат, ако Бог изволи, уз[х]оће.

Молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство.

И жудимо Ви свакога поштења и добра.

1741, ијунија 26.

Бискуп Сава цетињски, скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 61 (1741—1742).

Ванредном ѿровидуру Марку Кверинију
3. III 1742.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани клањамо ти се и остајемо облези докле смо живи поради овога нашега брата-нића малоумнога који иде у вљетар. Јесмо га пуно карали и јесмо му запријетили да посад нема тако чинит како је досад, ни ходит бе[з] знања његовијех стричевах. А пак ако му је пало на [у]м ходит на

службу, ето принцип на столац у Млетке. Фала Богу, асприх у њега доста. Нека скупи људих, пак нека служи, ако ли неће, ано нека сједи дома. Има око часа радит.

И Бог Ваше пресвијетло господство подржа у здрављу!

Мар[ча?] 3.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

И молимо Ваше пресвијетло и преузвишено господство да бисте му чинили имат то робе што му је узето. Ако не кће послушат што смо му рекли, ја се от њега личим. Нека сваки зна.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 59 (1740—1742).

Ванредном ѿровидуру Бованију Байисѿи Албрицију
2. V 1742.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани чујемо да хоћете ходит пут Млетаках. У добри час! И хоћемо остат у великој жалости, ма се надамо да ћете Вашијем добријем срцем и оком и отуда на нас погледиват како сте нас научили. И молимо Ваше пресвијетло и преузвишено господство да бист који начин учинили, приђе него поћете, у ову крајину да би вљеру учинио, пак и град да бисте им отворили. Фала Богу, ова је крајина здраво, пак и те таице да им ослободите от великијех муках, зашто ти ја право пишем и кажем како мому принципу. Ако тако не учините, сви су справни на зло. Немојте послѣ мене кривит. Препоручујемо Вашему пресвијетлому преузвише-

ном господству кнеза Петра Лазаровића, зашто му је доста беспута. А млада господа, коју сте поставили, како су почели, неће добро ништа бит, но ће поклат Грбаљ. А к Вашему пресвијетлому господству сви с лажама доходе, како то добро знамо.

И клањамо се и молимо Господа Бога за ваше господско здравље.

1742, маија 2.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 124 (1742—1743).

Ванредном ѿровидуру Бованију Байисѿи Албрицију
26. V 1742.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани разумљели смо Ваше пресвијетло дошашће на ове банде. И ми се много радујемо Вашему дошаствију и Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству и клањамо се. И можете се слободно поуздат да ћемо Ви бит вљерни слуге како смо били и досад мому преведрому принципу.

И жудимо Ви свакога добра и поштења.

1742, маија 26.

Бискуп Сава цетињски и скандаријски,
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 124 (1742—1743).

Ванредном ѿровидуру Бованију Байиисти Албрицију
30. V 1742.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине прегрљени,

Ми нижепотписати клањамо се Вашему пресвијетлomu и преузвишеному господству и жалимо пуно да си ову крајину нашâ у велику мутњу, те ће Вашему пресвијетлomu господству много разбит главу. Бог пита од онога који је смутио и покла, а то су чинили шпијуни који се броје официјали и дохтури који су учили Кверина на свако зло докле се земља смути. Може је Бог избистрит, и Ваше пресвијетло господство главари, и дохтури, и обакати. Сиромaxe разурише и оставише без ништа. Ја се за њих јављам, јадне сиромaxe. Зато на нас главари приносе сваку лаж, а штогоћ говоре, ништа се истина неће наћ. И много препоручујемо Вашему пресвијетлomu господству кнеза Ника Љубановића који јест от куће добре и јуначке и вљерне; вазда је била и бити ће и хоће бит вљерна слуга Вашему пресвијетлomu и преузвишеному господству. Вљеруј ми, мој принципе, да нимало није крив, но су га облагали злотвори и шпијуни који сву крајину муте.

И жудимо Ви свакога поштења.

1742, маија 30.

Вљерна слуга преведрога принципа
бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 63 (1742—1745).

Ванредном ѿровидуру Бованију Баѿисѿи Албрицију
5. VII 1742.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани поклањамо се и поздрављамо мило и драго Ваше пресвијетло и преузвишено господство. И дајемо Ви на знање како смо били пасаних годиштах купили један брод за служит наш кувенат и били смо га дали Крстићу Перезићу да ми га мантења и да је патрун от њега, и што је добива, давали смо му половину. Сада, преузвишени господине, Перезић јест упануо у муке и у траваље; у море не смије но је нам брод оставио и рефуда, а ми смо исти дали за њ триста цекинах у злато. Сада смо се мучили и искали трговце у Боку да га продам. И нашли смо исте принципе људи. Зато молимо Ваше пресвијетло и преузвишено господство и ту грацију иштемо да бисте писали кнезу от Будве да би учинио књигу от продаје по канцалѣри, али ће Ви заповиједате, зашто је брод остарѣ те добро не може стѣт. А зље ми је толико благо изгубит. А сва крајина зна да је брод мој. И чекамо одговор от Ваше преведрости.

И молимо господина Бога за Ваше пресвијетло преузвишено здравље и жудимо Ви свакога поштења. И можете се поуздат да смо Ви вљерни слуге.

1742, ијулија 5.

Бискуп Сава скадаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 198 бр. 452 (уп. факсимил у књизи: *Архиви и наука. Културно блајо Црне Горе*. — Београд (изложба докумената Историјског архива Котор). 1980, 65 (под уредништвом др Милоша Милошевића).

Ванредном ѿровидуру Бованију Байиcтѣи Албрицију
15. IX 1744.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани покорно просимо проштење да нам опростите, зашто нијесмо могли приђе испунит дуг који смо дужни, зашто смо много трудни дошли с пута, паки је нас и крајина пуно утрудила, а све от велике жеље и усрђа, зашто имају двије године како смо пошли у Московију и, фалећи Бога, здраво смо и мирно путовали, и здраво дошли, и нашијем дошаствијем поздрављамо мило и драго Ваше пресвијетло и преузвишено господство и, слава Господину Богу, јесмо Ве нашли у добrome здрављу; зато се радујемо и веселимо и нам можете слободно заповиједат. Ми смо готови у свашто послужит колико јаци будемо. И ако питате за војску турску, имамо уфање у Господина Бога да се не бојимо ову годину, зашто нема фермана от цара да се хара ова земља. Тако имамо књиге от пријатељах, а Ваше пресвијетло и преузвишено господство и за то и друго боље знате.

И ми смо Ви на службу и молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло преузвишено господство.

1744, сек[темвра?] 15. по нашему

Бискуп Сава скандаријски, и приморски,
и Чрније Гори на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 65 (1744—1745).

Ванредном ѿровидуру Бованију Байиисти Албрицију
25. IX 1744.

Пресвијетли и преузвишени господине, господине грљени,

Давамо на знање Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству како чујемо и видимо да је велика неслога и немир међу судитима преведрога принципа, а то истијема Грбљанима велика мутња и неслога, ризика да велико зло буде и покољ. Главари и старјешине плачу на млађе и на сиромасе да их не слушају и не обедивају њихов суд и правду, а сиромаси и пук вас плаче да им суда и правде није, а неправде и зла сиромасима доста. И тако сиромаси плачу и говоре: »Ако преведри принцип на нас неће погледат његовијем преведријем оком и ако нама не буде суда и правде, ваља да бљежимо у Турке, ако ни не нађе мљесто преведри принцип«. А сад, пресвијетли и преузвишени господине, ти си принцип на ову крајину. Ти виђи и разбери. Ја сам дужан да Ви дам на знање, зашто ти с[и] им принцип и господар от тијела, а ми смо от душе. Ваља да гледам добро да не погине која душа кршћанска које су нама предате да их чувамо.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство.

1744, сек[темвра?] 25.

Бискуп Сава скандаријски и приморски
на службу преведрому мому принципу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 65 (1744—1745).

Ванредном ѿровидуру Бованију Байисѿи Албрицију
4. XI 1744.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани поздрављамо мило и драго Ваше пресвијетло и преузвишено господство. И жу-ди много моје срце испунити дуг који смо дужни доћи поклонити се Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству. И нећемо мањкат ако Бог изволи. Утолико препоручујемо Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству сердара Стана да бисте га чинили Ђустат и намирит с Пером Рајичевијем да не би које зло међу њима окурило. И на-ручили смо истиному [истому?] сердару Стану и ус-тима да рече неке ријечи Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство.

1744, нојември 4.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 65 (1744—1745).

Млейѡачком дужбу
20. XI 1744.

Преведри принципе,

Ми нижеименовани понижено, умиљено и под-
ло[ж]но поклањамо се Вашој преведрости. И за ис-
пунит наш дуг давамо Ви на знање како, фалећи

Господина Бога, здраво смо се винули на нашу крајину от пута на којему смо били от Мошковије вазда на службу Ваше преведрости. И нашли смо ову нашу крајину веома смућену. И та мутња би пошто ми кренули на пут речени. Зашто да смо се ми [овде] находили, не би Црногорци упадали у зла што су чинили, зашто их ми беспрестано карамо и учимо по нашем закону да се от свакога зла оставе, а навластито то судитах Ваше преведрости. с овијем истијем начином није их умно учити они кога смо оставили на наше мјесто црковно него непофаљеном памећу владао се. Ми подложанством и чистијем срцем и јесмо и бићемо вазда с диком за приказати наш послух преузвишенијема заповиједима Ваше преведрости, уздајући се и ми добити у свако [в]ријеме преведре Ваше милости.

Пошто смо се винули на ове стране от нашега пута, разум[ље]ли смо како је један наш калуђер, горје именовани који се именује Василије, бијаше пошћ утај[н]о у та[ј] преведри град на име от крајине црногорске како један инбашадур за приказати се Вашој преведрости и за просити преведрости Вашеје многе ствари, а навластито за плакати се на неку господу која нијесу то заслужили. Ни њему, калуђеру, то се не пристојаше метати ни прифаћати речени пут от Мљетакаха који је прифатио по самој његовој памети бе[з] знања све крајине Црне Горе. А што се плакао на речену господу, никаква истина није била, ни помисли крајини црногорске, ни ми истизи то никакво не бегенишемо заисто. Истином и по души достојно јест да исповиједамо Вашој преведрости навластито за господина кавалијера и сопраитедента Болицу да јест он вазда настојао за мир от крајине и учинио да живу подло[ж]ени заповиједима Ваше преведрости како су и његови вјерни и достојни стари и веће от једнога пута када су сиједала кола от кметоваха за мирити крајину по заповиједи Ваше преведрости, толико под преузвишенијем госполином Ђенепапом Лупфинем колико под пре-

свијетлијем господином сопрапровидуром Тревизан-
цем. И јесмо се и ми исти находили звани од речене
млетачке господе и заједно с господином реченијем
кавалијером Болицом вазда се крајина мирила без
никакве мутње и вазда смо се и ми и крајина ш њим
пофалили од када јест прифатио службу Ваше пре-
ведрости. Дакле, све што јест супроћи њему било
приказато Вашој преведрости, то су све чинили њи-
хови непријатељи, а с никаквом истином ни помисли
крајине. Толико ми, толико сва крајина, препоручу-
јемо се Вашој преведрости и подло[ж]но и умиље-
но се поклањамо Вашој преведрости. Пони[ж]ена и
умиљена, и подложна, и вјерна слуга ваше превед-
рости владика Сава скандаријски и приморски.

От Црне Горе, на 20. нојембра

Адреса: нема.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—XXIV-а.

Ванредном ѿровидуру Бованију Байисѿи Албрицију
21. XI 1744.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине умиљени и грљени,

Ми нижеименовани и понижени слуге клањамо се Вашему пресвијетлому и преузвишеному [и препощованому?] господству. И много зафаљујемо на лијепо дочекиште и стиму коју сте нам приказали када смо доходили у та[ј] поштени град преведрога принципа испунити наш дуг: поклонити се Вашему пресвијетлому преузвишеному господству, који смо давно били дужни. И фалимо Господина Бога који је испунио нашу жељу и жуђење, и који смо имали такву срећу. Сада споменујемо вриједнога кавалера Булицу који је вљерно служ[ио] преведрога принци-

па, исти Николин и његови стари, како ту истину и вљерну службу зна сва крајина. И можемо истинито с[вј]едочит пред преведријем принципом и на вако мљесто. И његова је кућа много имућа изгубила за преведрога принципа поштење, а то све око крајине мирећи и слагајући да је крајина у мир. Сада видимо да су његови непријатељи на њега устали што он не мирита. А ми исти и сва наша крајина не жудимо у ова времена имати другога кавалијера и сопраитедента но истога Болицу. А што су на њега говорили његови непријатељи, то није истина ништа и ни ће се наћи, зашто да зна преведри принцип његову службу, би погледâ на њега милостивијем оком. И надамо се да ће тако бит, а с помоћу Вашег пресвијетлога преузвишенога господства.

И понижено се клањамо и молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство.

1744, нојемврија 21.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Адреса: нема.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—XXIV/a—2.

Ванредном ѿровидуру Бованију Баѿисѿи Албрицију
29. IV [1744—1745 (?)]

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани давамо на знање Вашему пресвијетлomu и преузвишеному господству како смо били послали Ђеловићу наше писмо и два чојка наше да га поздраве како пријатеља. И писали смо

нашему попу Костићу у Кртоле да им нађе барку и два ћетића да их превезу. И исти поп ончас заповијед нашу опслужио, пак исти капетан Илија Ђеловић исте два ћетића који су от Кртолах, а на службу нашу, дочекâ и саквестрâ. Сад вићи, преведри принцпе, је ли то лијепо и поштено да ја не смијем послат моје људи на моју службу у град принципов. А ми преведрога принципа свеђер вљерно служимо с нашијем животом и с имаћем нашијем... молимо како мога принципа пушта[ј] ми т...

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство.

Априла 29.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 65 (1744—1745).

Ванредном йровидуру Бованију Байисийи Албрицију
11. II 1745.

Пресвијетли и преузвишени...,

Ми нижеименовани давамо на знање Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству да не хоте обедит твоји судити, исти Грбљани који се зову Шишићи, Вашу заповијед, не хоте подмироват Мирчане којијема су зло учинили, а пак што су судили добри људи под твоје преведро око. Зато молимо Ваше пресвијетло и преузвишено господство да[j]те им заповијед да то подмире докле није веће зло било. Они мушкет што сте заповиједали да га извадимо, имамо га у себе; послаћемо га. За Станишу Милина што ми пишете да је убљен, не могу знат откуда је. И за солдате не могу знат који су их дочекали и уф[а]тили. За то и за друго чекамо заповијед

от Вашего пресвијетлога и преузвишенога господства.

И остајемо на сваку службу Вашој преведрости. И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство.

1745, фер[вара?] 11.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 64 (1743—1744).

Ванредном ѿровидуру Бованију Байиcтѣи Албрицију
12. III 1745.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани чујемо да сте дошли от Новога у Котор. Зато шиљемо нашега дијакона Стефана да се от наше стране поклони Вашему пресвијетлomu и преузвишеному господству и љубазно и мило поздрави от велике љубави и милости. Бисмо и сами дошли испунити наш дуг, али смо веома н[е]моћни. И шиљемо ти истoга стрица и својту реченога покојнога алфијера Станише који је био убљен у Талији. А казаће и оповиједат Стефан Вашему пресвијетлomu преузвишеному господству пак како заповиједате, тако да буде.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство.

1745, марча 12.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 65 (1744—1745).

Ванредном ѿровидуру Бованију Байисѿи Албрицију
3. IV 1745.

Пресвијетли и преузвишени господине, господине мили,

Ми нижеименовани опслужили смо Ваше заповиједи поради Антовића. Звали смо га пред нама и ми смо му дали науку, и поучили га, и он се покорио, и послуша и на мир приста. И то ће бит испуњено и помирено с Бож[ј]ом помоћу, а у здравље Ваше преведрости. Нико Стијепов Кнежевић којег смо били искали у грацију Вашему пресвијетлому преузвишеному господству и Ви га нам даровали, и што су искали кад су га пуштали, исти Нико платио. Сад плаче да му ишту три цекина, сирوماху. Зато виђи, пресвијетли господине, ако је Ваша заповијед, тако нека буде. Утолико те молим немојте га, сирوماха, изгубит.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло господство и добро здравље.

1745, априла 3.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 65 (1744—1745).

Ванредном ѱровидуру Марину Донау
2. XI 1745.

Пресвијетли и преузвишени господине, господине мој грљени,

Ми нижеименовани клањамо се и поздрављамо мило и драго Ваше пресвијетло и преузвишено гос-

подство. И примили смо књигу преузвишенога господина провидура Ђенерала коју сте нам послали, Ваше пресвијетло и преузвишено господство. И фалећи Бога и блажену Госпу, здраво смо се из визите вратили и пуно смо немирнијех помирили с Вашом помоћу и заповијећу. И посад ти се обећајемо да ћемо те вљерно послужит колико узможемо. И приступам понижено и просим грацију у Вашег пресвијетлога и преузвишенога господства да се на нас не расрдите. Толико препоручујемо тога Грбљанина који је пуно фалио Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству. Милостив отац бије, пак и милује. И ми исти и сва крајина на службу Вашег пресвијетлога и преузвишенога господства.

И молимо Господина Бога за Ваше преведро здравље.

1745, нојемврија 2.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 67 (1745—1746).

Ванредном провидуру Марину Донау
5. XI 1745.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани клањамо се Вашему пресвијетлому преузвишеному господству и зафаљамо на љубав коју сте нам приказали и даровали онога Грбљанина. Ми смо на службу Вашег пресвијетлога преузвишенога господства. Можете у свако доба заповиједат. Примили смо заповијед от преузвишенога господина, господина провидура Ђенерала по-

ради сердара Станише како је жудио скупит један батаљун и служит принципа. То и сад жели и стоји справан за исти батаљун по начину како питају капитули. И би речени сердар Станиша добровољно пошâ на његову обеденцију за потврдит капитули како заповиједа у његовој књиги, ма му не допуштају преше за речени скуп, зашто су Црногорци за малу ствар шушпетози, те би помислили да је он пошô за друге после от крајине без договора. И тако би му учинили смећу за речени батаљун, зашто је лани пошло од ове крајине толико кумпанијах, пак сад да пође батаљун, остаје крајина празна. То не може добро бит ни за принципа. Турци су пријеварни, како добро зна Ваше пресвијетло преузвишено господство. Зато Ви препоручујемо сердара Станишу да бисте писали за њега добром Ђенералу, зашто ми вјеруј, господине, да пође сад, би велика мутња била да и Вашему господству тешко буде. И молимо Ваше пресвијетло преузвишено господство да бисте послали ту књигу преузвишеном у господину Ђенералу.

И молимо Господина Бога за Ваше господско здравље.

1745, нојемврија 5.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 67 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
29. XII 1745.

Пресвијетли и преузвишени господине, господине мој прегрљени,

Ми нижеименовани клањамо се Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству и умиљено

поздрављамо и просимо грацију да нам опростите поради двије књиге које сте нам писали за Црногорце да не хоте с миром стојат от судитах принциповијех. Нијесмо могли приђе отписат. Сад отписујемо да пуно жалимо ваш труд и муку коју Ви дају неразумни људи. А ми смо се научили зло трпљет и подносит. Писали смо им доста **остро**. Јошт нећемо мањкат. И ако не престану, можемо се домислит како ће престат да зље не чине. Ако ме уз[х]оће мало послушат преведри принцип, имамо изјавит Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству у друго писмо али устима говорит, ако Бог изволи. И тако разумијемо да је Василије писâ у преведри Сенат лаживе књиге и притиснуо фалсијема моху- рима от свијех главарах, а главари за то не знаду. Но су то они мохури фалси што је вадио у Млецима и притискâ на фалсе књиге да превари преведрога принципа и да му благо измами. Зато молимо Ваше пресвијетло преузвишено господство да бисте писали у преведри Сенат да те вишечечене књиге не примају за истину ништа. Тако и преузвишеному господину Ђенералу. И сад да немају ниједнога мохура примат за истину, зашто их је фалсијех извађено стотина. И то је Василије кријући писâ от нас. И ми смо га питали, и говори: »Ја писâ нијесам«. А знамо да јест писâ. И знамо да је пуно ову крајину смутио приђе него смо ми дошли и напунио лажавијех књигах и цареву и принципову земљу. Пак јошт не хоће да престане. Пак криви кавалијера Болицу и остале који нијесу нимало криви, но исти вишечечени све. И простите нама, зашто Ве пуно трудимо. Ми смо вљерни и понижени слуге били и бићемо преведрога принципа.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство.

1745, дек[ембра?] 29.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
 27. VII [1745—1746 (?)]

Пресвијетли и преузвишени господине, господине....,

Ми ниже потписати давамо на знање Вашему пресвијетлomu и преузвишеному господству како Махине не хоте пристат ни вљеру дат докле им врате Паштровићи плијен што су им узели преко твоје заповиједи. И да га врате, зашто им је беспута. Узели су им и главе и муку. Нека им врате муку, а за главе ће чекат и послушат преведрога принципа за свашто. Тако се обећају.

И жудимо Ви свакога поштења.

Ијулија 27.

Бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
 ИАК, фонд УП 66 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
1. I 1746.

Пресвијетли и преузвишени господине, господине мој мили,

Ми нижеименовани понижено просимо грацију у Вашега пресвијетлога и преузвишенога господства. Нијесмо имали коље Вас приђе поздравит от

великога мојега труда и муке које имам међу овом дивљом крајином. Не даду ми ни празника починут, ни блага дневи учинит. Синоћ јесмо дошли из нахије Црвнице. И поздрављамо мило и драго Ваше пресвијетло преузвишено господство. И примили смо књиге које си нам посла и у њих грацију за Пијера Луштицу што су нам дарова[ли] преведри принцип и преведри Сенат. Ми се клањамо понижено и обећајемо вљерно служит до смрти моје преведрому мому принципу и преведрому Сенату. Цуцама и Озрићима јесмо писали једну књигу проклету да врате они плијен. Ако ли не врате, писали смо да иде земља на њих. А све ће Ви казат сердар Стано који зна наше муке. И у свашто ми заповиђите. Што можемо да служимо, ми смо Ваши у свако доба сваком службом са свијем срцем.

И молимо Господина Бога за ваше пресвијетло здравље и господство и жудимо Ви свакога добра и поштења.

1746, [j]ануарија 1.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 67 (1745—1746).

Ванредном ѱровидуру Марину Донау
5. I 1746.

Ми нижеименовани понижено молимо Ваше пресвијетло преузвишено господство да бисте чинили помирит Мирчане и Грбљане. Истога Антовића који је сад у лазарет, који је дошô из Цариграда, да бисте га чинили уставит докле се помире да послије не буде пуно зла. И приђе смо те за то молили када

смо доходили испунит наш дуг и поклонили се Вашему пресвијетлому преузвишеному господству.

И молимо Господина Бога за вашу преведрост.

1746, [j]ануарија 5.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Адреса: Пресвијетлому и преузвишеному господину и господару препоштованому господину Марину Дона провидуру страорденарију от Котора и Арбанаје и над Новијем

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 66 (1745—1746).

Ванредном ѱровидуру Марину Донау
1. II 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Примих Вашу пресвијетлу књигу што ми пишете поради Махинах. Били смо и ми у Махине и к нама су суђе доходили и кажевали Ваше заповиједи. И ми смо их добро с[в]е[т]овали да имају обедиват и испуњат заповиједи преведрога принципа. И тако су се обећали. Уздамо се да ће бит пред Вама убрзо.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло преузвишено господство.

1746, фер[вара?] 1.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 65 (1744—1745). — уп. Миловић 1956 423 бр. 283.

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
15. II 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани у свако доба смо готови... обедит и испунит Ваше господске заповиједи. За Паштровиће и за Махине и за сву крајину обећајемо се да нећемо мањкат, колико узможемо учинит. И молимо Ваше пресвијетло господство да ми пошљете те књиге преузвишеному господину Ђенералу. И у свашто ми заповиједа[ј]те што смо јаци да служимо.

И молимо Господина Бога за Ваше преузвишено господство.

1746, фер[вара?] 15.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 66 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
17. II 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Махине су дошли пред нама и поклањају се Вашему преузвишеному господству. И сви су обедили да слушају заповиједи преведрога принципа. И дали су тврду Бож[ј]у вљеру Паштровићима по Вашој заповиједи и за то фалит неће заисто. Зато њих препоручујем, а Ваше пресвијетло преузвишено господство молим да бисте им дали чим ће се мантенат.

зашто су сиромаси. Погледај их твојијем милостиви-
јем оком, а биће Ваши послушници и вљерни слуге.
И клањамо се Вашој преведрости.

1746, фер[вара?] 17.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 66 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
12. III 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани и опет Вам досађујемо поради попа Коста којег смо Ви били пуно препоручили када смо к Вам доходи[ли]. Тако га и сад препоручујемо Вашему пресвијетлому преузвишеному господству да бисте писали и дали орден господину кнезу от Будве да им запови[је]ди онијема који су от нашега закона да имају прифатит сви истога попа Коста за свога духовника да им савршује свете тајне, како света мати црква заповиједа, зашто се находи један непокорни у исти град Будву који је не слуша, ни обедива Ваше заповиједи принципове, тако ни моје бискупове — а то је исти Нико Пљешта. За Вас молим ако не уз[х]оће посад обедит, да бисте га чинили кастигат. А све ће Вам казат господин конунел Бубић.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло преузвишено господство.

1746, мар[ча?] 12.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
28. IV 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани клањамо се Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству. И опет понижено приступамо и просимо грацију за старјешине от Грбља и за све судите твоје. Прифати их милостиво, преведри принципе, помилу[ј] их и угледа[ј] твојијем оком милостивијем. Смилуј се на њих како Христос на Петра апостола. Прифати [и]х. Твоји су вљерни судити и биће докле је сунце и мљесец, е су се покорили, и хоће те вљерно служит. И шиљем т[и] их на ријеч моју да ти се поклоне и приме. Заповиједи Ваше примих, преведри принципе. Ми смо твоји. О[т] тебе утећ не можемо. Ти си наш принцип, а ми твоје слуге. И бићемо увијек.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло преусвишено господство.

1746, априла 28.

Бискуп Сава Скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 66 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
2. V 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Шиљемо Ви књигу коју ми је послâ преузвишени Ђенерâ у конат баштинах што се ћерају с Махинама. Ја сам писâ проклетство и Махинама и Паштровићима да не иду на баштину, да се не кољу но судом да виде чија буде да је ужива. А исти Марко Лукшин Бечић неправедно писâ господину Ђенералу, пак он тако мени да пише и да слуша лаже паштровске. Посад, господине, остављам те после и виђање свачије, а гледаћу моје црковне; кад ја досад нијесам угодио службом, не могу посад. И молимо те да ми пошљете опет ту књигу.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло господство и жудимо Ви свакога добра и поштења.

1746, маија 2.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 66 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
5. V 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани давамо на знање Вашему пресвијетлomu и преузвишеному господину да хоћемо поћи у Црну Гору да уфатимо вљеру и мир међу

Херцеговином и Црном Гором. А то да буде за слогу и корист свијех овијех странах Вашега владања пресвијетлога. Јоште се надамо да ћемо моћи с овијем нашијем трудом и ходом боље утврдит Чрногорце да су са свакијем у већу слогу и мир.

И гледамо скоро одговор от Вашега пресвијетлога преузвишенога господства. И жудимо Ви свакога добра и поштења.

1746, маија 5.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 66 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
20. V 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Опростите нам, нијесмо могли приће отписат Вашему пресвијетлomu господству. Сад Ви отписујемо. Звали смо к себи Марка Савова Куст[у]дића и приказали му писма која сте нам писали, паки га и карали и учили да не напаствује судите принципе и да не иде криво супроћ власти Ваше. И тако се покорио и рекâ да ће бит миран Раховић от њега. Но иште исти Марко от Раховића што му је био обећо дар; има међу њима с[вј]едоках, ма се обећајем да ћемо и то ћустат. И дајемо на знање Вашему пресвијетлomu преузвишеному господству како смо учинили мир међу Чрном Гором и Херцеговином за три године. Пак опет данас идемо на станак да се танемо с агама подгоричкијема и спушкијема да учинимо и ш њима мир и вљеру, ако се узможе.

Нека је крајина сва у миру, зашто ће боље бит и корисније за свашто.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло и преузвишено господство.

1746, маија 20.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 66 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
2. VI 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани клањамо се и поздрављамо Ваше пресвијетло преузвишено господство. И примили смо Вашу преузвишену књигу и разумљели смо све што пишете поради солдатах у манастир наш. Да су доходили, ја бих вратио како смо и прве враћали, но ми сад кажу да су били у Грбаљ у манастир Подластву. Већ не знамо јесу ли сад. Зато пишите гувернадуру. Господине пресвијетли, има по године како су били дошли к нама 2 бојације из Подгорице, именом Филип Јованов Маџаровић, друго Димитрије Савићев. Овде су радили код нас, пак су пошли под Ваше крило у та[ј] град да работају и да служе преведрога принципа. И ђетићи су добри, и прави и мајстори добри. Зато молимо Ваше пресвијетло преузвишено господство да се на њих смилујете и да их прифатите под Ваше крило, како и многе прифатате, зашто они нијесу баруни, како неки друзи. Зато те молимо да их нагледаш твојијем преведријем оком. А и ми и они на службу преведрога принципа.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло
господство.

1746, ијунија 2.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 67 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
10. VII 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Писаћемо господину гувернадуру и сердару да имају доћи на Вашу обеденцију. Тако ћемо и Махинама. И писали смо у Подгорицу за оне галиоте, ако тамо буду, да их чину послати. И у то, и у друго што узожемо, служићемо са свијем срцем правијем мога преведрога принципа. Обећајемо се са свом цијеном Вашему пресвијетлому преузвишеному господству.

1746, ијулија 10.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 66 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
17. VIII 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, гос-
подине мили,

Примили смо Вашу пресвијетлу књигу коју сте нам писали поради Цетињанах и Грбљанах. И чинили смо вратит онога Ђетића што су били повели, пак ћемо радит и њих помирит, но досад нијесмо могли: били смо у велику немоћ. И молимо Ваше пресвијетло преузвишено господство да чините помирит Његуше и Грбљане за једну крв што су били убили један Његуш једнога Грбљанина. И зато су кметовали ту у исти град под кључеве принципове. И та[j] исти Његуш зове исте Грбљане, и моли и куми да их подмири што је суд рекâ. Грбљани поћ не хоће. Зато Ве молимо да бисте дали орден старјешинама от Грбља да пођу да их помире да се не мути крајина и да се опет не побију. А све ће и сердар Стано казат како је Вашему пресвијетлому преузвишеному господству.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост.

1746, августа 17.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 66 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
22. VIII 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Давамо на знање Вашему пресвијетлому преузвишеному господству како је беспута кнезу Нику Љубановићу и његовој кнежини од истијех које ће Ви казат исти кнез Нико. Хоће им узет воду и старину су чим живи тисућа душах. А пошто им то узму, ваља, преведри принципе, да им нађете мјесто, зашто у Грбаљ живљет без тога не могу. А то се

све по миту чини и по кривому суду, но виђи, преведри принципе, суд сиромасима и својијема судитима. Пошљи једнога властелина нека то види како је, пак ће разабрат Ваше пресвијетло преузвишено господство. Мене су једнако сви наши христијани, ма виђу неправду. Зато давамо на знање Вашему пресвијетлому преузвишеному господству и зато пуно препоручујемо Вашој преведрости докле се нијесу свадили да им се то види.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло преузвишено здравље.

1746, августа 22.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 66 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
20. IX 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Ми нижеименовани примисмо Вашу пресвијетлу и преузвишену књигу и све разумљесмо Ваше заповиједи. Хоћемо радит одслужит што узможемо.

И жудимо Ви добра здравља и поштења.

1746, сек[темвра?] 20.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 66 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Марину Донау
11. X 1746.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Примили смо књигу коју сте ми послали што је писâ капо от мора. Зато зафаљамо Вашему пресвијетлomu господству. Имали смо у Луштицу једнога добра кршћанина, а Вашегa правога судита, у којегa смо сваку годину доходили на конак када смо ходили у визиту. А то је исти Марко Тројановић којегa сте ставили у тавницу по ријечијех и наговору неправедному његовијех злотворах који говоре на његa неправду у што није, ни ће се наћи, но они баруни који на његa презентају неправду, они су у та бела, јошт у већа како их ја знам. Лијепо молим те, господине пресвијетли, даруј ми тога сиромаха и нашегa домаћина. Идемо у визиту, нека га нађемо дома. А ми смо слуге Ваше преведрости, но и опет молимо Ваше пресвијетло господство даруј ми га. И целивамо Ваше скуте и молимо Господина Бога за Вашу преведрост.

1746, ок[товра?] 11.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 67 (1745—1746).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Гриїију
30. I 1747.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, гос-
подине мили,

Сердар је Савић доходио к нама и нам показâ све Ваше заповиједи от мира. И ми смо писали књи-ге у сву Црну Гору сваки да стане с миром, а Сави-ћу наредио да скупи збор и да ти даду вљеру тврђу от мира и да пуштате те људи праве што сте ту уставили. Вљеруј мене, господине пресвијетли, ти људи нијесу криви ништа, но су их побили Харба-наси на правду Бож[ј]у. А дошли су на Вашу ријеч и вљеру да се мире с Кртољанима. И ми смо им били писали да дођу на Вашу заповијед, пак сад криви шетају по Котору, а прави у тавнице и у гвожђа. Сад изнова чусмо да су твоји судити оћера-ли испод Кртолах из шкоља Вука Никова с Мирца сто и седамдесет бравах. Ја Црногорце уста[в]љам и кунем и молим да не иду на судите принципе, а судити војују. Сада те молим како мога принципа пушта[ј] ми те људи и врати ми плијен, а вљера да се учини. Ако ли не може бит тако, ја се личим от свијех. Немојте мене призиват, ни кривит но Ви, ето, и крајина и остало. Вића[ј]те како знате.

И остајем на службу који Ви се потписујем.

1747, [ј]ануарија 30.

Бискуп Сава скандаријски и приморски

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 68 (1746—1747).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Гриѿију
Јули, 1747.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Пуно ми је мило за Грбљане и за Бљелице да се састану и да дођу на Вашу обеденцију и да уфате тврду вљеру до мира докле није међу њима окурило

велико зло. И ја ти се обећајем са свијем срцем да ћемо послужит Ваше пресвијетло преузвишено господство. И писаћемо Бљелицама субито и Његуши-ма хоћемо писат и послат да врате коње кртолске.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло господство да Вам Господин Бог дарује добро здравље и свако поштење. И остајем на службу који Ви се ниже потписујем.

1747, ијулија.

Бискуп Сава скандаријски и приморски

Адреса: Мој присвијетли и преузвишени господин господин Виценцо Грити... страорденарије

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 68 (1746—1747).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Гриѿију
2. VIII 1747.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Били смо писали Бљелицама да дођу на Вашу обеденцију и да уфате вљеру с Грбљанима пред Вашијем господством, пак су нама отписали. И шиљемо Ви њих исту књигу да види Ваше пресвијетло господство како пишу. И бисте добро учинили, пресвијетли господине, да чините сердару да врате те коње и ту пушку, пак да су у вљеру, а кад ставе добре људи, видијеће међу њима за све, зашто су Томићи прави: за те волове не знаду. Ако им оне коње не врате, бојим се да се не побију.

И остајемо на Вашу заповијед и службу који Ви се ниже потписујем.

1747, августа 2.

Бискуп Сава скандаријски и приморски

Ванредном ѿровидуру Винченцу Грийију
5. VIII 1747.

Пресвијетли и преузвишени господине, господине ми[ли],

Пуно је нама жа̂ ће су те ствари и та зла окурила от махнитијех и неразумнијех, од истога Пера Попова **тврдоглавога** којег сте добро и Ваше господство вићели његово неразумије. Нијесмо се надали нигда да ће то учинит што су учинили, ма се уздам у Бога да ће се брзо кајат. Господине пресвијетли, пишите на прешу сердару Љубановићу нека ми пошље оне коње бљеличке. Њима Томићи нијесу те волове узели. Послаћу и писат на Његуше да разберемо како је и што им је било с Кртољанима, зашто не знамо како је. Пак ћемо писат Вашему пресвијетлому господству. И остајем на службу који Ви се потписујем.

1747, августа 5.

Бискуп Сава скандаријски и приморски

Адреса: Пресвијетли и преузвишени господин господин Виценцо Грити софрапровидур

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 68 (1746—1747).

*Ванредном ѿровидуру Винченцу Грийију
Стањевићи, 18. X 1747.*

Пресвијетли и преузвишени господине, господине мој мили,

Давам на знање Вашему пресвијетлому преузвишеному господству како господару земаљскому, јер имам поћи учинит визиту кроз Приморје за видијет цркве и начине црковне и редовниске и остале работе духовне које се пристоје мојему Беловању.

Толико Ви давам на знање за испунит мој дебит. И остајем жудећи коју Вашу пресвијетлу заповијед који Ви се умиљено потписујем.

И[з] Стањевићах, ок[товра?] 18 по српском,
1747.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 68 (1746—1747).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Грийѿију
8. XI 1747.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Давамо на знање Вашему пресвијетлому преузвишеному господству како смо здраво дошли из визите, фала Богу. И вама жудимо чути добра здравља. И шиљемо нашега Стефана да се поклони Вашему пресвијетлому господству от наше банде и да прими коју заповијед што смо јаци да послужимо. И понижено приступам вашој преведрости и цели-

вам Ваше скуте и просим грацију за Бура Вукова из
Луштице да му дате бакету. Ову годину њега тока.
Хоће те вљерно служит заисто.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло
господство. И остајем на службу који Ви се потпи-
сујем.

1747, нојември 8.

Бискуп Сава скандаријски и приморски

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 68 (1746—1747).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Грийију
24. XI 1747.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Пуно жалимо Ваше пресвијетло господство и Вашу велику јазбу коју су ти нанијели Арбанаси и Црногорци, и Вама и нама, ма сам ја научио зло трпљет, но жалим Ваше господство, али, господине мој мили, дај се доброј вољи. И приђе је залах било, пак су се мирила. И то ће се помирит с Богом и с твојом мудрој памећу, а тко буде крив, ваља му дат оно за чем буде заслужио. Ја сам слаб и злочест, али сам твоја вљерна слуга. Зато те молим послуша[j] ме мало, зашто ће љевше и мирније бити. Прво, просим да[j]те страха тијема Арбанасима нека то јунаштво по тому граду оставе докле нијесу сву крајину смутили и заклали. Другу, просим сердара Савића и сердара Стана пушта[j]те ончас нека иду чинит збор и стегнут да не кури то зло напријед, зашто се без њих не може ништа добро учинит, и нека ти приђе даду тврду вљеру, пак нека иду такође тврдо бит. У твећу тајі! Лазо што је пањен на правду Божііу, то

је чојак мој. Има 10 годинах како са мношом стоји и нама га је пуно жа̂, ма п[о]што је таква ствар окурила, друго не могу но служит Ваше пресвијетло господство. Толико те молим дигни му гвожђа и вида[j] ми га да се не би изгубио без раћења. И њега сад не пуштај, зашто је од онога братства истога покојнога кнеза Вукосава. А те друге, пошто ти даду вљеру, либера[j] све, не бој се! Заисто биће све добро с Бож[j]ом помоћу.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло господство. И остајем на службу који Ви се ниже потписујем.

1747, нојемврија 24.

Бискуп Сава скандаријски и приморски

Адреса: Пресвијетлому и преузвишеному господину, господину страорденарију Виценцу Грити

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 68 (1746—1747).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Грийију
7. XII 1747.

Пресвијетли и преузвишени господине, господине мили,

Били смо пуно смућени за велика зла која су окурила. Јесмо и Ваше пресвијетло господство једном књигом нашом расрдили. Иштемо грацију да нам опростите. То је било у огањ велики. Господине пресвијетли, за нашега Лаза ја ти се кунем Богом и мојом душом и мојијем поштењем да он није Харбанаса убио, нити је ту био кад су га друзи убили, но су његови злотвори неправду сказали на њега. Зато те молим, господине пресвијетли преузвишени, нека остави истога синовца у тајство, а њега ми пушта[j].

Ја ти за њега имам одговорит ако буде фалио и ја
ти се за њега фатам. А ја ти се обећајем са свом
снагом да ћу настават да се то помири. Ако Бог
уз[х]оће и ако Бог да, видијећемо се и очима брзо.
Имâ бих пуно збора с Вашијем пресвијетлијем гос-
подством.

И молимо Господина Бога за вашу преведрост.

1747, дек[емвра?] 7.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 69 (1748—1749) — уп. Миловић 1956 425 бр.

Ванредном ѿровидуру Винченцу Грийију
11. XII 1747.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Били смо писали Кнежевићима једну умиљену књигу поради да даду вљеру тврду, е су се покорили и смехшали. И дошли су пред та[j] град с главарима и даће вљеру тврду Вашему пресвијетлому господству докле Ви заповиједате. И то ће бит тврдо заиста, зашто су се и нама уфатили и ријеч дали. А сад молим Ваше пресвијетло господство те глааре дочека[j]те лијепо и помилујте их и погодите им и те им људи пушта[j]те, пошто ти вљеру даду. Није преше да их држите. Господине пресвијетли, ако нећете и моју коју послушат, не могу ти ја помагат крајину у мир држат, но ћу дић руке от крајине, а вићат свој посâ. Ако ћете ме, ја сам са свијем срцем да Ве служимо и чујемо да си Лаза нашега пуштâ. Зафалјамо Вашему пресвијетлому господству, а није крив

ни био, господине, тако ми Бога и блажене Госпе, но је те муке све поднио на правду Бож[ј]у. Не слуша[ј] лажуне и шпијуне, господине пресвијетли, но мене слуша[ј] ако ћеш да ти је крајина у мир. И молимо те, тѐ главаре справите мирно да се зло не чини. И давамо ријеч Вашему пресвијетлому господству да ћемо радит да се то зло помири, ма је сад рано. Нека им мало кала срце.

И остајемо са свијем срцем на службу који Ви се потписујем.

1747, дек[ембра?] 11.

Бискуп Сава на службу

И Лаза ми овамо пошљи, молимо Ваше пресвијетло господство.

Адреса: Пресвијетлому господину, господину Виценцу Грити софрапровидуру

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 68 (1746—1747).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Гриѿију
4. I 1748.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

Давамо на знање Вашему пресвијетлому господству како Ваши судити Грбљани вљеру вашу и ријеч поломише, и цркву светогa Николу похараше, и људи побише; учинише што се није приђе учинило. Зборови су се били, а цркве су и црковни људи с миром стојали, и Ваши и наши. А сад, преведри принципе, чини суд и правду! Судите Грбљане по-фата[j] колико веће мож[еш] и став[и] их у тврђе да плате онога чојка и животињу. Ако тако не учини,

биће пуно зла и сва ће земља за то устат. И биће много покоља. Плате устави, а напуни њих тавнице, нека познају свога принципа. Камо твоја вљера што си учинио међу Паштровићима и Грбљанима? Камо твоја господска заповијед? Метнуше Грбљани све под ноге Ако то не осветиш, ти не мож[еш] овом крајином заповиједат и вјеруј ми, господине пресвијетли, ако се ови чојак сад не плати и животиња, сву ћу земљу скупит да то свете, зашто нека цркве с миром стоје. Нећу да цркве мијешају са злијема људима.

И Бог Ваше пресвијетло господство подржа у здрављу!

1748, [j]ануарија 4.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 69 (1748—1749).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Грийију
15. I 1748.

Пресвијетли и преузвишени мој господине, господине мили,

С овом нашој пониженој књиги пратимо ту истиниту шупљик у за Ника Паликућу који је био исти Паликућа у пуно путах лијепо с[вј]етован и учен да престане от зла и злијех ствари, и никако не хоће. Сада га предајемо у Ваше преведре руке да га Вашом мудрошћу добавите к себе и да га кастигате да се научи памети по[д] старост и да не чини што није прилика. Зашто ако га не кастигате, биће зло и биће мртвијех људих, зашто они калуђери, који су у они исти манастир на Савину, имају људих својијех и рода пуно. Неће га вазда трпљет, но те

молим како мога милога принципа кастига[j] га добро. Јошт му не да[j] за пуно времена разумљет зашто га кастигајеш.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло преузвишено господство. И остајем на службу који Ви се потписујем.

1748, [j]ануарија 15.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 69 (1748—1749).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Гриѣију
7. II 1748.

Пресвијетли и преузвишени господине, господине мој мили,

Разумљели смо велико зло и крвопролиће које је окурило међу Ришњанима с проклетијех барунах који се Бога не боје, а преведрога принципа не боје. Сад помутише и поклаше Кумунитад рисанску и разурише људи старинске и праве судите, који обеди-ваху сваку заповијед преведрога принципа, и тога истога капетана Деша Калуђеровића, правога и доброга, и вљернога, којег сад ћерају да га убију, којег пуно препоручујем Вашему пресвијетлому преузвишеному господству. Немојте га пуштати, господине мој мили, ни њега ни остале праве, а зле ћера[j]. Дуга је рука преведрога принципа. Ако страха не дате кому, ово све поће. Нешто се покла, а нешто ће дигнут от глади. По[ћ] ће све, господине мој пресвијетли, ако који начин не учините. И чујемо да су чинили да буде то зло неки редовници које имамо от цркве оћерат. Што мене то[к]а, ја ћу то учинит.

И обећајемо се у свашто служит што узможе-
мо. И молимо Господина Бога за Вашу преведрост.

1748, фер[вара?] 7.

Бискуп Сава на службу.

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 69 (1748—1749).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Гриѣију
10. II 1748.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Давам на знање Вашему пресвијетлому преузвишеному господству како су били исти Цетињани заробили ону Ђевојку из Будве, и ми смо делонго писали, и испунили дуг који смо дужни, и Вашу заповијед опслужили. Тако се и унапријед [о]бећајемо Вашему пресвијетлому преузвишеному господству. И Ђевојка је враћена натраг.

И остајем на службу који Ви се ниже потписујем.

1748, фер[вара?] 10.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 68 (1746—1747) — уп. Миловић 1956 426 бр.

Ванредном ѱровидуру Винченцу Грийију
23. II 1748.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој мили,

Примисмо Вашу пресвијетлу књигу и разумљесмо што пишете поради Грбљанах и Махинах, и Његушах. Зато нема[ј] страха! Нека пријете принципу! Преведри принцип сједи добро. Не могу судити господару заповиједат, но ваља да слушају принципа; имају и зашто. Грбљани су све преко вљере зло учинили. Ма би добро било да пошљете за суђе паштровске и за старјешине от Грбља, и за Махине да их увљерите до Петрова дне, а тада да Ваше господство дође у Будву да се помире. И ми ћемо ти помоћ колико можемо. И браћа тијех истијех Р[и]шњана, који су у тавницу, доходили су к нама и заклели се у цркву и дали вљеру да неће на зло устават ни оне криве ћерат. Тако ће се и Вашему пресвијетлому господству обећат. Зато молим Вашу преведрост да бисте их ослободили, сиромаше, и пуштали. И заиста, господине, хоће погинути пук от глади. Мене су досад све изјели што смо имали: и жито и аспре. Сад немам ни себе, ни њима, но се надамо имат коју помоћ от Ваше преведрости.

И жудимо Ви свакога добра и поштења.

1748, фер[вара?] 23.

Бискуп Сава на службу.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 69 (1748—1749).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Грийију
10. VIII 1748.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Штогође сам ти писâ и штогођ ти пишем све по банди, а ова данашња [књига] на банду која ми се трата и до душе и до образа. Како сам лани нај-

прије к Вама дошао да се поклоним и поздравим Вашему пресвијетлому господству и најпрву грацију коју си ми дао да се не правда Каменар с Милошевићем, тако си ми вјеру и ријеч допуштио. Исти Јакобовић, с друге стране, и вјеру ми дао како се врати с Новог да ће то он Ђустат. Сада ми дође плач от Вука Дабова да су га почели потезат по правдах за ову исту работу за коју се много чудим и Вашему пресвијетлому господству и господину Ијеролиму. Тако ми на образ погледасте и такога ме стимасте, а мене је била грација даривата и за криве људи који су били у галије и у камароте, а некуће ли за једну работу праву коју, ако се не могу међу њима Ђустат, ево доста добријех људих от крајине који и крви мире, а некм[о]ли те лукавштине које су учиње[не] међу њима. Што приђе суд судио, то ће по банди стати кад му се мило књигом бранит, а остале ће работе на свијетло изаћ, е није то тако како су те и[н]формали, но им је мило људи сиромаше пеђевсат, а тога неће ни Бог ни принцип. Ако ли се мисли како инако те се не Ђустају, али Јакобовић између њих, како му је свака работа у руке, и чини и говори што му је драго, али на добре људи от крајине коју ће сваку работу разабрати. Ако ли нећете никако, отпишите ми. И ја принципа без плате служим и не иштем плате, а мене м[е]ђу вама не ваља једна ријеч.

И жудимо Ви свакога поштења.

1748, августа 10.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 69 (1748—1749).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Грийију
21. IX 1748.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој мили,

Лукави Раковић и зли и мутни јест праве ста-
вио те сиромaxe у саквестар, истога Станишу Вуко-
ва и Рада Вулетића. По чистој **с[вј]едоцби** не може
наћ никакву кривицу на њих но даје исти Раковић
мито и находи лукаве људи који не знаду за Бога
ништа, ни за грех[о]ту, ни за срамоту, но се куну
лукаво и намећу биједу сиромасима, а ти сиромаси
нијесу криви ништа. То чисто знамо, ма от добријех
људих не бљеже. Зато молимо Ваше пресвијетло го-
сподство пуштај те сиромaxe невољне и болесне, и
праве, пак нека ставе по два добре чојка опет; ако
их наћу криве, нека плате. Зато молимо Ваше прес-
вијетло господство докле се нијесу поклали да[j]те
орден такви главарима у Грбаљ да их помире.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост
и жудимо Ви свакога добра и поштења.

1748, сек[темвра?] 21.

Бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 69 (1748—1749).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Гришију
8. XI 1748.

Ми нижеименовани поздрављамо мило и драго
Ваше пресвијетло господство. И примили смо и ра-
зумљели Ваше заповиједи за игумна махинскога.

Све смо испитали како је било. Били су уза[ј]мили Турци Махинама 150 цекинах у велику њихову потребу, пак су дошли исти Турци у исте Махине и вратили су им њихово благо. У то игум[ан] није крив, но су криви они старјешине који су прихватили Турке бе[з] заповиједи принципове и без фанта, а у то игумна нијесу ни питали. Ти си принцип. Ти заповиједа[ј]! Судити ваља да слушају.

И молимо Ваше пресвијетло преузвишено господство да[ј]те орден Шкаљарима нека врате те коње и ту шеницу што су узели да не кури зло напријед.

И жудимо Ви свакога добра и поштења.

1748, нојември 8.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Преведри принципе,

Тизи исти који су то писали и презентали на исте Махине, тако ми душе, којигоћ брод дође турски под Будвом, у њем улазе и с Турцима пију и ш њима се целивају, ма је сад устала неправда на правду. Сад правде није на ове стране, а неправде доста, а ти си господар мој и принцип. Мож[еш] чинит како хоћеш. Не даду баруни и лаже да моја [ријеч] ваља у Вас ниједна, ма фала Богу, видијеће се послије.

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 70 (1749—1750) — уп. Миловић 1956 426 бр.

Ванредном ѿровидуру Винченцу Гриѡију
14. XI 1748.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој мили,

Мало смо разумљели ноћас у поноћи да су убили Црногорци једнога властелина на правду Бож[ј]у и да су нанијели Вашему пресвијетлому господству велику јазбу, а мене истому јошт већу, они зли и непокорни који не хоте сваке доброте и милости преведрога принципа но ишту зло. Да Бог да га и нађу, како и хоће и от Бога и от господе. Послали смо на службу нашега калуђера Стефана и ш њим два бетића, пак чујемо да сте их метнули у секвестар, ма не могу вљероват да је истина. Ти си мој принцип и господар, ма вићи јесам ли ја за то заслужио. Ја сам их с књигама на службу Вашег господства послâ, пак се ја не мећем ни у какво зло ничије. Ми смо људи црковни; досада смо свуђе с миром ходили, а ми смо и печени и варени међу овом крајином. И молим те, мој господине пресвијетли, пошљи ми Стефана и те два бетића.

И ми смо слуге Ваше и досад и посад. И жудимо Ви свакога добра и поштења.

1748, нојември 14.

Бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 69 (1748—1749).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Гриѿију
15. XI 1748.

Пресвијетли преузвишени [господине, господине мој] грљени,

Примио сам Ваш пречасни лист који сам прочитао с великом жалошћу разумијући Ваш велики огањ и жалост, и нестиму коју Ви је нанио проклети Савић Кнежев и син Пера Жутковића јошт су два друга који су пролили у та[ј] град ту праведну крв тога властелина. Да Господин Бог допушти, и твоја

преведра мудрост, и она праведна крв која ће вапит
от земље у Бога тако да се [на] њих пролије. И хоће
уздам се у Бога и у Вашу мудрост. Нека, мало по-
мало. Дуга је рука преведрога принципа. Свијет се
вљаћа његовом мудрошћу. Домислиће се и тијема
малоумнијема и злијема. А што сте писали да му
главу донесу, нема тко, зашто су то што су ту запа-
ли све сиромаси невољни, немају људих, но би ве-
лику задужбину учинио да их п[у]шташ и каритад
оно[ј]зи праведној крви која је ту пролита, пак, гос-
подине пресвијетли кривцу слану руку, мало пома-
ло, Бог хоће учинит правицу. И заповиједа[ј] ми што
смо могући да служимо.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост.

1748, нојемврија 15.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 69 (1748—1749).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Гришију
18. I 1749.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој грљени,

Чули сте и разумљели Ваша преведрост за зло што је окурило у Грбаљ међу Брдарима и Миловићима. Заисто, господине, Брдарима је напаст, а све то чини злосретње мито, зашто да мита није, сва би земља мирна била. Главарима се хоће доста, а сиромаси немају отк[у]д дават. Сада, господине пресвијетли, ако нећете стиснут главаре у Котор да се то помири, хоће пуно зла бит и хоће се опет поклат. А тако се говори да нијесу Брдари ни убили тога Ми-

ловића, но иста парта Миловића да га је убила. Сад
Ваша преведрост то може стиснут и умирит.

И жудимо Ви свакога добра и поштења.

1749, [j]ануарија 18.

Бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 70 (1749—1750).

Браћѣији манастира Савине
3. IV 1749.

Х[ристо]с васкрсе, братијо,

Многочасни господине, господине оче, игумне
Арсеније и господине протосинђеле и прочаја бра-
тијо.

Примисмо писмо часноје от вашега братства.
Што ми пишете и печалуете да се нијесмо на вас
што расрдили, ја, братијо, нијесам ваистину, нити
јеште имам вине, зашто бих се на вас јазбио. Што
ли ми пишете да сам вас укарâ да иштете господ-
ства, нијесте добро разабрали. Ми смо писали за оне
који не престају ни данас, но иду и по дневи и по
ноћи како Јуда, ма нека их Г[оспод] по делама их да
ваздаст им мазду. А што ми пишете поради књиге,
нијесте имали от патријарха по нашему прошенију,
он је писâ и послâ. И ми је вам шиљемо да је видите,
пак храните докле је нам опет предате. А књигу коју
ви је Стефан донио, та је књига из Подгорице дош-
ла. Ја не знам што је у њу било, тако ми Бога ми-
лостиваго, нити знам ко је н[а]ређивâ ни тко је
брчкâ. Фалећи Бога, у то се нећу наћ винан нимало.
Закладе сам, брате, примио које ти је закладио Ва-
силије. И ја сам дужник вам и вашој светој обитељи
12 цекинах, говорим 12 цекинах у злато, и мољу да
чекате. Сад немам но сам размакнут са свијех банда,

ма ћемо платит, ако Бог да. Све ће ви господин поп старац и господин кнез и устима казат моју мисâ.

Господину часному протосинђелу и свој брати[ји] љубазно поздрављеније са благословенијем пришиљемо, такожде и часним господаром капетаном, и суџам, и свој поштеној комунитади. И ваше с[ве]тије молитви да не оскудејут от нас грешних. Амин.

1749, априла 3.

Архијереј Сава на службу
вашега братства

Оригинал, писан руком владике Саве.

Чува се у манастиру Савини код Херцег Новог. Факсимил објавио Д. Медаковић: *Манастир Савина. Велика црква. Ризница. Рукописи.* — Београд, 1978, слика 107.

Ванредном ѿровидуру Винченцу Гриѣију
12. VI 1749.

Пресвијетли и преузвишени господине, господине мој мили,

Примили смо Вашу пресвијетлу књигу у коју разумијемо Ваше домашће у Будву поради да мирите Паштровиће и Грбљане. Ми се радујемо Вашему пресвијетлomu господству и колико узможемо служићемо. И молимо Господина Бога да Ви дарује добро здравље и срећу добру. И ми смо саста[в]љали игумна от светoга Николе и Грбља[н]е. Све ће разумљет Ваша преведрост када дођете у Будву.

И остајем на службу који Ви се потписујем.

1749, ијунија 12.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 70 (1749—1750).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Гриѿију
29. VI 1749.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој прегрљени,

Писали смо Грбљанима поради да не зову Пер[а]штане у кметове, зашто су у крви с Паштровићима. Они су нама отписали да их неће зват, но ишту грацију у Вашег пресвијетлога господства да им допуштате да зову Црногорце. Ви сте господари и принципи и ако им хоћете допуштат, за то не уди, ни ће грђе бит. Исти Црногорци, који ће ту бит, они су пријатељи Паштровићима како и Грбљанима али и боље, пак ће боље бит да буде ту Црногорацах да им се говори и збори за зла која су међу њима и принциповијема судитима да се мири сваки. Зато молимо Ваше пресвијетло господство не смета[j]те им но им да[j]те ту грацију. И ми смо на Вашу службу.

И молимо Господина Бога за вашу преведрост.

1749, ијунија 29.

Бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 69 (1748—1749).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Гриѿију
30. X 1749.

Пресвијетли преузвишени господине, господине грљени,

Молимо Ваше пресвијетло преузвишено господство за тога солдата што је био у кумпанију конте Ијакоба Враканца што се био побио с друзијем солдатом пак је био утекâ. Ми смо га установили да не

пође куће у Турке, а сада иштемо у Вашег пресвијетлога господства грацију за њега. Молимо те, пресвијетли господине, дарујте ми га и прифатите га нека служи преведрога принципа. Боље је но да пође у Турке, да изгуби и душу и тијело. И надамо се да ћете ми ту грацију дароват.

И ми смо на Вашу службу и молимо Господина Бога за Вашу преведрост.

1749, ок[товра?] 30.

Бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 70 (1749—1750).

Ванредном провидуру Винченцу Гришију
3. XII 1749.

Не мањамо испунит наш дуг поклонит се Вашему пресвијетлому господству с овијем нашијем малијем листом. И дајемо на знање Вашој пресвијетлој власти: писали смо главарима от Црне Горе да дођу да се поклоне Вашему пресвијетлому господству и да приме и обеде Ваше заповиједи. Ако жудите, и ми ћемо доћи. И разумљели смо да сте дали орден Грбљанима да ћерају стоку црногорску. А ми Ве молимо, како нашега принципа, да им дате орден да их не ћерају да се опет не покољу веће него приће, но да се ради да се прво зло умири и да стану у миру. Такву им заповијед да[j]те, зашто ако се опет сваде, неће се за ускоро умирит.

И жудимо Ви свакога добра и поштења.

1749, декемвра 3.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 70 (1749—1750).

Ванредном ѿровидуру Винченцу Грийију
1749.

Идемо понижено поклонити се Вашему пресвијетлому господству с овијем нашијем малијем листом. И приказујем Вашој преведрости како мишљах поћи у Луштицу у визиту и Ваше пресвијетло господство рекло Стефану да причекамо једну сетеману. И ми испунили Вашу заповијед и чекали цијелу сетеману, пак пошли. И тако Ваше пресвијетло господство разумљело и нама послало да се вратимо замало. Ја сам Вашу заповијед обедио и вратио се. Дошли [с]мо у попа у Луштицу; нашли смо попа бона и слаба. Има двије године како је болан. Ја сам ста̂ у једну кућу с мојијема љу[д]ма, а поп и чељад у другу. Мијешали се нијесмо ни с ким, ни сам ходио у визиту, но смо разумљели Вашу заповијед и вратили се ончас, како ће ти бит казâ господин војвода от контада с којијем сам се ставâ у Кртоле на путу када смо се вратили. И молимо Ваше пресвијетло господство немојте имат зло срце на попа али на капетана, зашто нијесу у то криви ништа, а поп слаб, болестан. Не бих рад да му дође која јазба, но и опет молим Ваше пресвијетло господство немојте имат коју злу вољу на њега. И молимо те, пресвијетли господине, за тога Митра Бугарина. Смилујте се на њега. Ето толико доба како стоји пред Котор. И ми Вашу сваку [заповијед] обедивамо и служимо господству пресвијетлому. Нека и нама која прође у Вашег господства, а зла није ничесова, Богу фала, но је све здраво и добро на сваку банду.

И ми смо Ваше слуге вљерне они исти први са свијем срцем.

И молимо Господина Бога за Ваше господско здравље.

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
10. IV 1750.

Пресвијетли преузвишени мој господине, господине грљени,

Разумљели смо Ваше дошашће на ове стране. И ми Ви се радујемо и веселимо како нашему принципу и нашему сунцу које ће не огријат, и нас и сву ову крајину. И до[ћ] ћем[о] по нашему Васкрсенију испунит наш дуг што смо дужни: поклонити се Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству.

И остајем на службу који Ви се умиљено ниже потписујем. И молим Господина Бога за Вашу предрост.

1750, априла 10.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 73 (1750—1753).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
3. VI 1750.

Пресвијетли и преузвишени господине, госпо-
дине мој грљени,

Зна добро Ваше пресвијетло господство како су ти два калуђера, који су дошли от Ћесаровине, замутили сву Новску комунитад и чине неке ствари непристојне што не тока редовнике чинит: старце калуђере с брадама сиједијема бешчасте тако и старјешине срамоте и главаре от Комунитади новске, и на велику силу иду и муче судите принципове. Не знам ко им је ту власт и слобод[у] толику дâ. То ми је за велико удивљеније пресвијетли принципе, да једни чужди људи толику слободу имају чинит неприлику у твоје царство. Ја те молим како мога принципа да их зовете под Вашу власт: своје судите, и калуђере, и биоце от Новога, који су у рат с тијема Ћесаровцима, и да их смирите, пак да им дате заповијед да изиду из стата вашег пошто с миром не хоте стојат, но муте народ докле се покољу судити принципи. Они пријете патријархом тијема судитима, а њима принцип заповиједа, а други не заповиједа. И молимо Ваше пресвијетло господство нека ти су препоручени тизи калуђери који [су] у куфенат на Савину. То су судити и слуге преведрога принципа.

И жудимо Ви свакога добра и поштења и молимо Господина Бога за Вашу преведрост.

1750, ијунија 3.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 73 (1750—1753).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
12. IX 1750.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не грљени,

Давамо на знање Вашему пресвијетлому господству како смо били на Цетиње. И ту бљеху главари от све земље. И ми их молисмо и учисмо словом Божијем како пастир да се мире [са] судитима принципвијема. И сви су послушали и рекли хоће се мирит. И вљеру су дали до Покладах, а у вљеру да се мире, но се плачу, господине пресвијетли, зашто њима не допуштате да пођу у Млетке како друзије-ма допуштајете. И ја сам им обећа да ћу молит Ваше пресвијетло господство да им допуштате, а таице да оставе у Котор.

И молимо Господина Бога за вашу преведрост.

1750, сек[темвра?] 12.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

И Озринићи ту не бљеху.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 73 (1750—1753).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
9. X 1750.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не грљени,

Ми нижеименовани поздрављамо мило и драго
Ваше пресвијетло господство. И молимо Вашу пре-
ведрост, и ми и сви главари, и црногорски, и при-
морски, за тога капетана Рада Старчевића, како смо
Ве и приђе молили, тако Ве и сад молимо да га
пуштате. Доста је невоље видио и пропатио на прав-
ду Бож[ј]у. Та[ј] чојак није крив ни у што, нити је
фалио преведрому принципу ни у што, но га лаже
кртолске ту држе, а, господине пресвијетли и преуз-
вишени, та[ј] капетан пуно својте има, и у Приморје

и у Црну Гору, сваку кућу бољарску и пуно ће
стога мутње бит, а мира неће ничесова. Зато те мо-
лимо, Ваше пресвијетло преузвишено господство,
пушта[j]те тога капетана да се не мути крајина и да
се послѣ и мирови не муте от све крајине. И ми смо
Ваши и на Вашу службу вазда истинити и вљерни
који смо вазда били.

И жудимо Ви свакога добра и поштења.

1750, ок[товра?] 9.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 73 (1750—1753).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
3. XI 1750.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не грљени,

За велику љубав Бож[ј]у, преведри принципе, што се ово чини? Ето, почеше судити Паштровићи харат и плијенит истините и старе судите принципове. Откада је Будва преведрога принципа отада су и Сеоца принципова. То је на врата града принципова под лубар[д]е, пак им криви нијесу ништа, ни дужни ништа, пак тако да чине Паштровићи, а ч[и]-не се да су вљерни судити принципови. Да што ће чинит друга крајина кад они тако чине? Бог их убио са свијем њиховијем добром! Ако то не чините вратит, све ће се опет смутит, но да Ви је препоручено, пресвијетли принципе, али чини то да се врати, али наћи мљесто тијема сиромасима, не само њима но и Будљанима и конгаду свему, већ им ту стана није, но су трпљели доста; већ не могу трпљет. И ми смо Ви на службу и по ноћи и по дневи колико смо вриједни.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост и за мојега предр[аг]ога принципа.

1750, нојември 3.

Бискуп Сава скандаријски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 73 (1750—1753).

Ванредном йровидуру Валерију Анѿелмију
 Новембар 1750.

Пресвијетли преузвишени господине, господине грљени,

Давамо на знање Вашему пресвијетлому господству како смо силали тога Митра Бугарина на стругу на пазар да ми донесе робе што ми је за потребу за манастир. И дошâ је има мљесец данах но га су уставила зла времена која су била, како зна добро Ваше пресвијетло господство. Зато Ваше пресвијетло господство молимо да бисте га пуштали у бутигу, а фала Богу зла нема, а стојâ је код нас мљесец данах и работâ у нас. И то је наш чојак, а слуга преведрога принципа. Не бих рад да га тко облаже у Вашег пресвијетлога господства, зашто има доста лажунaх у та[ј] исти град, ма си ти наш принцип и права терезија от суда. Зато Ви је Господин Бог дâ срећу и мир, и за крајину, и за друге работе сваке. Да Бог дâ и посад како је досад! Ова је крајина починула откада је Господин Бог послâ к нама Ваше пресвијетло господство. Заисто имаш велики дар и милост от Господина Бога. И тому се радујемо.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост. И чекамо мили одговор и жудимо Ви свакога добра и поштења.

1750, нојември.

Бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
 ИАК, фонд УП 73 (1750—1753).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
23. III 1751.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не грљени,

Понижено се поклањамо Вашему пресвијетло-
му господству и мило Ве поздрављамо и молимо
Господина Бога за Ваше пресвијетло господство да
Ви Господин Бог дарује добро здравље и свако по-
штење. Жали се та[j] сиромах калуђер, који је от
ковента Савине от Новога, да му је узео кнез от
Будве нешто лемозине жита што је просио, а то за
узрок зашто није имо феди от Новога. Зато га пре-
поручујемо Вашему пресвијетлому господству што
буде лемозина да би му чинио вратит. А у друго ја
руке не мећем, ни се молим ако је трговина, но си
ти принцип, а судити твоји и богати и сиромаси да
су Ви препоручени Вашему пресвијетлому господ-
ству. Гладни су и невољни, немо[j]те их изгубит;
иако су фалили, е су без феде ходили. Ви сте ми-
лостиви. Можете кастигат пак и помиловат.

И остајемо Ви на служби који Ви се ниже пот-
писујем.

1751, мар[ча?] 23.

Бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 72 (1750—1753).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
27. III 1751.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не грљени,

Разумљели смо нелијепу ствар и немилу која је окурила: како су навели Врагужели Турке на те Мирчане и пос[ј]екли их међу толико градовах принциповијех, и под лубарде принципове. И учинила се једна ствар и једна велика нестима преведрому принципу што није приђе било откада су ти градови преведрога принципа. Такве се работе није учинило ни кад су велике рати биле међу Отмано-вићем и преведријем принципом. И паки разумљесмо, господине пресвијетли, да сте уф[а]тили исте злочинце Врагужеле. Зато молимо Ваше пресвијетло преузвишено господство да их не бисте пуштали. Нека кажу тко их је навео! Ако ли се немају ким помоћ, право би било сви да умру да се не мути крајина и да се други не потеже такве работе чинит у државу преведрога принципа.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост.

1751, мар[ча?] 27.

Архијереј Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 73 (1750—1753).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
23. IV 1751.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој грљени,

Ми нижеименовани молимо Ваше пресвијетло господство немојте имат зло срце на свога правога и вљернога слугу који те вљерно служимо и досад, и посада се обећајем служит право и вљерно Ваше пресвијетло господство. Ја сам у ијед писâ ту књигу прву , зашто нећу да лажуни говоре за нама што није истина, а ја фала Богу, право служим и вљерно мога преведрога принципа и обећајем се служит до

моје самрти. И како је Ваше пресвијетло господство заповиједало, шиљемо Стефана да Ви се поклони и да примимо и опслужимо Ваше заповиједи.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост да Ви Господин Бог дарује добро здравље и свако поштење.

1751, априла 23.

Архијереј Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 71 (1750—1752).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
2. IX 1751.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој грљени,

Давамо на знање Вашему пресвијетлому преузвишеному господству како чујемо да се чине и хоће се учинит неке новитаде у држави преведрога принципа, а бојим се без вашег знања и без дукале преведрога принципа. Дошâ је један протопоп и један игуман, из Котарах оба, и ето их у игумна на Савину у манастир али на [Т]оплу и хоте да се поста[в]љају владикама на Делмацију и над Новијем, а да их посвете владике који су у т[у]рско, босански и херцеговачки, и да се стану на сабор и на вијећу у Требиње. Не знам, преведри принципе, је ли Ваша заповијед. Толико мене подиже она ваздашња љубав и вљерна служба дат Ви на знање. А тако ми се чини да је то Ђело допуштато от преведрога принципа да би то било у наше руке да их посветимо који стојимо у држави преведрога принципа и који сваки дан служимо непрестано и обећајемо се до наше самрти. Гледај, преведри принципе, да ти се сва крајина не ребела. И томѹ је начелник Јово Ца-

ковић с дружином. И ми нашу дужност испуњамо,
а ти си господар, чини како хоћеш. И знате да смо
Ваши вазда.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост.

1751, сек[темвра?] 2.

Бискуп Сава на службу вљерно

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 71 (1750—1752).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
22. IX 1751.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мили,

Давамо на знање Вашему пресвијетлому господству како смо били молили господина кавалијера за једнога бетића нашега да ми га справи у Цариград. И справи ми га, и дође, и убише га Његуши на службу принципову пред град принципов. Фала Богу, ваља трпљет. [И] да зна Ваше пресвијетло господство силâ [слао] сам попа Стефана два пута у град да ми оправи што ми је от потребе и нијесу га пуштали. Не знам за који узрок, зашто ми стојимо у Приморје, у земљу преведрога принципа. Грбљане, и Махине, и Поборе пуштају, а нас не, а ми ш њима живимо. Не могу знат зашто се то чини от мојијех људих. Када су биле велике контомације, нигда није било забрањено мојијема људима да не улазе у градове принципове. И били смо и приђе писали Вашему пресвијетлому господству. Нијесмо одговора имали. И молимо Ваше пресвијетло господство да нам дарујете мало праха за mine. Немамо кому искат но у Бога и у Вашег господства. И ми смо слуге Ваше преведрости.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост.
1751, сек[темвра?] 22.

Бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 71 (1750—1752).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
6. X 1751.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мили,

Шиљемо нашега попа Стефана да се поклони от наше стране Вашему пресвијетлому преузвишеному господству. И ако што заповиједате да послужимо. И молимо Ваше пресвијетло господство немо[ј]те нас затварат мимо остале Приморце. Ми стојимо у Приморје у земљу принципову, а на службу принципову, пак свакога пуштајете, а моје људи не. Је ли право тако, пресвијетли преузвишени господине? Ма знам да то нам добар пријатељ чини. Ја му зафаљам.

И молимо Господина Бога за вашу преведрост.

1751, ок[товра?] 6.

Бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 71 (1750—1752).

175

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
20. X 1751.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој мили,

Примисмо Вашу преузвишену књигу у коју пишете да нам не можете без старијех допуштат осветит цркву у Рисан. Господине пресвијетли преузвишени, досад није то нам нигда забрањено било от предњијех власниках и заповиједниках, који су владали овом крајином, но су не јошт пратили и давали филуге и њихове слуге да нас служе. А ја те познајем за мога принципа, и власника и заповиједника от све ове крајине, зашто знамо да ти је дата власт на ову крајину от преведрога принципа и Сената да мож[еш] владат како хоћеш. И прости ми, мој преведри принципе, ја се нијесам надâ да ћете нам сметат. Утолико смо јуче ујутро послали владикѹ младога да ту цркву освети. А мене је синоћ на уруноћи књига дошла от Вашег пресвијетлога господства. А да смо знали да је та новитад, не бисмо слали. Ма ми сад опрости! Питам проштење. Немојте се јазбит. Ту је мала ствар која принципу не вриједи.

И Бог подржâ Вашу преведрост у здрављу!

1751, ок[товра?] 20.

Архијереј Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 71 (1750—1752).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
17. XI 1751.

Давамо на знање Вашему пресвијетлому господству како смо били послали владикѹ младога у Црну Гору поради да кара и учи Црногорце да су у миру и у добру [са] судитима принциповијема и да вљеру потврди и одмакну до даље. И тако су учинили вљеру до Бурђева дне са свакијем судитом

принциповијем. И тако, господине пресвијетли пук вас пада на кољена пред Вашијем преузвишенијем господством и сви из гласа просе грацију у Вашег господства пресвијетлога да дате Вашу заповијед трговцима у Вашу земљу да жито не закупљују ни међу на скупоћу, но га нека пuku продаје они који га довозе, зашто пук хоће погинути и крајине се разурит. Но устани, господине пресвијетли, твојом снагом и мудрошћу можете ови пук одржати сад у ову потребу како и Марко Кверин у прву глад не даваше ниједному тр[г]овцу из Боке жита закупити но га сам погађаше и дијељаше, сваки редом узимаше. А фала Богу, Ви бољу срећу имате у свашто и тако није крајина ни[г]да у миру била како је сад у Ваше владање. И Бог Ви је да срећу. Тако није првијема провидурима нигда. Но забога, пресвијетли господине, не пушти ови пук и ову крајину да се разури, зашто исти Црногорци, иако стоје на цареву земљу, ма су они принципови вазда били кад је преша била и бити ће. И они су тврда мурја својзи Боки, и ми сви који смо под ови врх сви га мирно ијемо и почијевамо докле су они горје на стражу. И жудимо Ви свакога добра и поштења.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло преузвишено здравље.

1751, нојемврија 17.

Архијереј Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 72 (1750—1753).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
29. VI 1752.

Пресвијетли и преузвишени господине, госпо-
дине мој грљени,

Ми нижеименовани клањамо се и поздрављамо Ваше пресвијетло преузвишено господство. И чујемо да се налазе два Ваши судити под Вашу власт у велику муку и невољу, а на правду Бож[ј]у. Заисто, пресвијетли господине наш принцпе, тако ми поштења и тако ми душе, ти сиромаси нијесу криви ништа но пате на правду Бож[ј]у. А то су исти два брата Срђеновића: Иво и Перо, Кртољани оба. А сад молим Ваше пресвијетло преузвишено господство за Бога и за љубав Бож[ј]у, господине, ако нећете пуштат оба, а ти пушти Ива, пак нека ставе суд под твоје око. Што буду криви, нека плате. Ја ти се фатам за њих, зашто знам да су прави и знам чисто да гину на правду Бож[ј]у. Зато молим Ваше пресвијетло преузвишено господство дај ми и даруј ту грацију. Пуштај ми Ива, а та[ј] нека стоји докле видите њихову кривицу али правду.

И молимо Господина Бога за вашу преведрост. И жудимо свакога добра и поштења.

1752, ијунија 29.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 72 (1750—1753).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
20. VII 1752.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мили,

Ево ти се находимо слаби почијевајући у постељи. Фала Господину Богу који ме помиловâ и посјетио болешћу за моја сагрешенија. И опрости нам, пресвијетли преузвишени господине, е ти тежамо поради тијех сиромахах [К]ртољанах који гину

бе[з] суда на правду Бож[ј]у. Врх поштења мога ни-
јесу криви нимало, но жалим хоће изгинут на прав-
ду Бож[ј]у. Зато молимо ваше пресвијетло преузви-
шено господство, преведри принципе, умилосрди се
на те јадне сиромахе, а твоје судите. Пушти једнога,
а други нека пати, а пак ја ти се и за тога фатам да
ће ти бит у свака доба у руке. Жâ ми је, господине
пресвијетли, хоће ливсат у тавницу на правду Бо-
ж[ј]у бе[з] суда. За љубав Бож[ј]у, господине, граци-
ја, грација!

1752, ијулија 20.

Митрополит Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 72 (1750—1753).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
31. VII 1752.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој грљени,

Давамо на знање Вашему пресвијетлому господству како су се завадили Лазаровићи гувернадур и кнез Петро великијем злом. И хоће се поклат и велику мутњу учинит међу Комунитад грбаљски. А то све поради платах кнеза Петра које су му саквестрали да му их не даје Ваше пресвијетло господство. Зато приступамо понижено и целивамо Ваше скуте и молимо Вашу преведрост: смилујте се на господина кнеза Петра и дајте му плате како и тијема главарима, а пак за друге интересе што имају међу собом, нека ставе добре људи да им виде судом. А кнез Петро није крив ни за Новљане, ни за друге ствари више осталијех главарах. Ја све знам лијепо и Ваше-

му пресвијетлому преузвишеному господству право кажем. И паки те молим прими га нека ти је вљерни слуга.

И молимо Господина Бога за Ваше пресвијетло преузвишено здравље.

1752, ијулија 31.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 72 (1750—1753).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
30. X 1752.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Ми нижеименовани примисмо Вашу преведру књигу у коју разумљесмо све што заповиједате. И ми ћемо опслужит што најбоље узможемо. Писаћемо књиге и послат нашега калуђера у Црну Гору да нам донес[е] чисти одговор хоће ли држат вљеру докле заповиједа Ваше пресвијетло преузвишено господство. Пак ћемо Ви дат на знање колико дође.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост.

1752, ок[томвра?] 30.

Бискуп Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 72 (1750—1753).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
14. XI 1752.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мили,

Давамо на знање Вашему пресвијетлому преузвишеному господству како је нам дошô наш калуђер из Црне Горе којегга смо били послали, како сте заповиједали, у конат вљере међу крајином. И шиљемо Ви књигу коју су послали и одговорили. Ваше пресвијетло преузвишено господство, да видите и њима другу от вљере да дате убрзо и да наредите господину гувернадуру Лазаровићу да врате то оруж[j]е што пишу. И Јулијун да подмири туђе аспре. То делонго да дате орден да се подмири докле се није мутња учинила. И молимо Ваше пресвијетло преузвишено господство немојте се расрдит што ћу рећ, немојте да залуду служим преведрога принципа у васи мој вијек: живот похарах, а благо црковно дестрегах, а добра не виђех никаква до добријех рижечих.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост.
1752, нојемвра 14.

Архијереј Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 72 (1750—1753).

Ванредном ѿровидуру Валерију Анѿелмију
2. III 1753.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој мили,

Иштемо проштеније. Јесмо фалили. Та књига
Вашега пресвијетлога господства што је от преузви-
шенога господина Ђенерала била забулана у нашу
књигу, а ми не умијући чатит латински, и разбулали
обије. Зато иштемо проштење. Јесмо фалили и мо-
лимо Ваше пресвијетло преузвишено господство за
те луде и мало добре крстијане који су се супроћ
Бога противили от своје лудости. Бог је рекô:
»Опростите, опростите сагрешенија брату вашему
да и ја вам опростим«. По заповиједи Бож[ј]ој ја
опрашћем да им је просто.

И молимо се Вашему пресвијетлому преузвише-
ному господству да их пуштате. И жудимо Ви сва-
кога добра и поштења.

1753, мар[ча?] 2.

Архијереј Сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 72 (1750—1753).

Ванредном ѱровидуру Цананѱонију Мору
 24. VIII [1753—1754 (?)]

Пресвијетли преузвишени мој господине, господине мили,

Ми смо радили са свијем срцем и са свом снагом да је ова крајина у миру. Пак зло сад не стојаше, но је смутише проклети Паштровићи да је њих анатема! А суд от земље не говори да сијеку праве људи и муку њих узимају. То Бог није рекâ, но су они прво Богу непокорни, пак свому истому принципу нијесу покорни ничим нâко лијепијема ријечима. А ја не могу ни њима, ни Махинама ништа но им, ето, принцип, нека он у то мисли, ако ли би. Нека ослоне на тога принципа што је у Будву који

покла и смути самотрећи сву земљу. Да Бог да и много милостива девица Богородица да му се смути утроба! Писали смо Махинама [j]утрос једну књигу и молили [и]х да справе тога господина мирна. Већ не знамо како ће учинит.

И молимо Господина Бога за Ваше господско здравље.

Августа 24.

Ваш кум и пријатељ
владика Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 74 (1753—1754).

Ванредном ѿровидуру Цананѿонију Мору
[1753—1754 (?)]

Пресвијетли преузвишени господине, господине грљени,

Примили смо Вашу преведру књигу и све смо разумљели што ми заповиједате. Ма, мој пресвијетли господине, ево 30 годинах како служим преведрога принципа мојијем животом и мојијем благом, а помоћи немах от мојега преведрога принципа. Сада сам животом фалио, а благо просуо. Сад што да чиним, пресвијетли господине? Авиза[j] ме како ћу служит, зашто ја не знам но сам на чудо от калуђе-рах и от пука за благо црковно. И надах се да ће ми преведри принцип дат коју помоћ. Не би ништа. Сад ваља трпљет и имат мислит и искат помоћ у Бога. А за велику љубав и милост пресвијетлога преузвишенога господина Ђенерала и Вашега пресвијетлога господства хоћу чинит колико узмогу да се то Ђуста за шкаљарске њиве ш Њ[е]гушима. А ми смо остарили. Служит посад не могу ни себе.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост.
И остајем на службу који Ви се ниже потписујем.

Бискуп сава скандаријски
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 74 (1753—1754).

Ванредном провидуру Цананѣонију Мору
25. II 1754.

Многопоштовани господине, господине загрљени,

Откако је пупликата света вљера нова от Ијерусалима којој врата адава одолети неће ни може. Знате, на светом кршћењу који се обећа за ону душу ка Богу, а с друге стране враг се обећа да ће предобити. Ово говорим смут[љив]цима противнијем цркви католичанској, не Вама, зашто је враг у друштво био с онијем који су јереси износили и противили се истини познаној, како доста и сами знате.

Био сам ту неки дан и[н]форман за једну новитад, који се пуно чудим поради женидбе нашега Миха Савина који је дијете наше от малахна Ђетета, како сва ова крајина зна. Тога ради пошто се ожењено из Будве от Батуте, изљегоше новитати. Једна, да је његов слуга на име његово истога Миха, чинио некакве облегацијуне у официји от Будве бе[з] знања Михова, и без прокуре от њега и без никаква Ђела Михова. Будући дијете, његов момак дао ријеч у официји, а писао се канпануљ.

Михо Савин и жена његова Маре јесу се вљенча[л]и добровољно оба по закону грчаскому без никаквијех инпењах ни црковнијех ни с[вј]етовнијех. Сада разумијем да имаш област от светог оца папе и област принципову, а да заповиједаш галијом Ђе-

нераловом и каинама страорденарија софрапровидура, ипак да хоћеш гркиње силом у рај повест исувише да ставиш под ноге миритане дукале које су ми допуштане от преведре Републике Мљетачке коју нам је да област да је имамо врх цркавах, и црковнијех официјаторах и свега пука који се находи у закону грчаскому и у Приморје и Скандарију. А ти си ми забранио попу у Котор от закона грчаскога да нема реченој Миховој жени никаква сакрамента допустити Ђела црковнога, која се обратила добровољно у закон грчаски без ничијега пресвађивања ни науке, заисто, који су и стари от старине били от закона грчаскога. А паче без броја латине се неке цијеле грчаске фамиље и удају се гркиње за латине и латине се њиховом вољом и Вашом науком без никаква знања и панчања нашега. Јесу и латинке које се удају за грке, пак се обраћају на закон грчаски, јер наши попови нијесу учени. Зато их не нуде и зато нас не зовете от закона грчаскога него от закона шћавунскога чисматици.

Ми, какви смо гођ, истини познаној нијесмо противни, ни закон римски хулимо, а бољему веселимо се да ћемо бити уједно како смо и били. Ни ћу ја бити одговорнк у преведри Консељ о[д] десет ни за какву мутњу ни противност пуку зашто протештајем, зашто принцип заповиједа и вама и нама, јер је милост принципова и за веће. Те криве работе не дезгустаје ови пук, ни ћера от себе, а некм[ô]ли да Вама допусти наше врх свега дукале поломити. Но те молим како мога брата стојмо у пријатељство, а остани се о[д] те женске главе. Немо[j] је силом силоват, а прво када и ја доћем доље, ако господина бискупа не буде, бићеш ти и ја, пак ћемо је с клетвом заминати. Тада нека држи како хоће.

Ако збиља велите, што не вљерујем, да смо ми изгубљени и они који се обраћају у закон шћавунски, а ми изнађимо све шћавуне који су се полатинили и шћавунке које су се обратил[e] у закон римски и све римске које су се за шћавунима удале и у

закон шћавунски обратиле, пак их обратимо у они закон који су се крстили и родили, но ваља да промислимо хоће ли нас послушат. Ако ли ћемо их и силом нагонит, ја вас питам који закону и римском у и грчаском у наносим свако поштење једној цркви католичанској коју не дијелимо ни можемо — а, мој драги брате, и приђе је било и бискупах и арцибискупах, ма овијех работах било није, нити је право да улази скандала у пук, зашто низашто приђе не може како за то, нити је потреба да чесова жалба буде надаље чути, а та жена у ње вољу стоји, теке није право силовати је. И ми се бољему надамо да у пријатељству живимо кâ и браћа, а не црковни злотори, који Ви наносим от [с]рца стиму от Вашегâ многопоштенога гѡсподства.

1754, фер[вара?] 25.

Ваш брат бискуп Сава скандарински
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 74 (1753—1754).

Ванредном ѱровидуру Цананѱонију Мору
25. II 1754.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Молимо Ваше пресвијетло преузвишено господство да бисте заповиђели некијема Вашијема светијема оцима викарима који су у Котор да не чине мутњу међу пуком. И нека не чину новитате што се нијесу приђе чиниле ни запреке нашијема поповима, но ко ће држат римски закон нека држи, тко ли ће грчаски нека држи. Ја их оба почитујем и свете држим и онога ко их право држи, он је свет и добар,

него је мало таквијех, но се сад ово све с лажом живи и влада. И молимо Ваше пресвијетло преузвишено господство нека не срамоте вљеру свету грчаску да не буде која кавга, зашто мене мила није, а тко је тражи, нека гледа што чини.

И Бог Ваше господство подржâ у здрављу!

1754, фер[вара?] 25.

Ваша слуга бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 74 (1753—1754).

Ванредном провидуру Цананѣонију Мору
18. I 1755.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Клањамо се Вашему пресвијетлому господству и пуно Ваше пресвијетло господство поздрављамо. И како сте нам заповиђели за солдате, који су Ви утекли, да провидимо, ми смо та[j] час послали на сваку банду да их тражимо. И били смо послали владику Василија у Црвницу, како су се били побили, да их устави да се не бију. И тако смо и Владики били препоручили да их тражи. И ето, шиљемо Вашему пресвијетлому господству његову исту књигу што нам пише. Виђи, преведри принципе, ко ти је вљера ко ли невљера, тко је лажа ко ли није, а тко ти је невљера, убио га Бог и Бож[j]а вљера! И молимо Ваше пресвијетло господство ако ти их врате, просимо за њих грацију. Они су били преварени, бедни сиромаси, и ту Ви књигу шиљемо на вљеру да сваки не зна. И остајем завазда на службу мому пресвијетлому принципу.

И молимо Господина Бога за вашу преведрост.
1755, [j]ануарија 18.

Бискуп Сава скандарински
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 74 (1753—1754) — уп. Миловић 1956 431 бр.

Ванредном ѿровидуру Бусѣину Болду-у
28. VII 1755.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Ми нижеименовани не мањкамо испунит наш дуг који смо дужни. Поздрављамо ваше пресвијетло преузвишено господство и радујемо се Вашему доброму дошаствију. Да Бог дâ и блажена Госпа да дођете у добри час за сву ову крајину немирну. Да Бог дâ да се Вашијем дошастви[је]м све смири и умири, и у љубав буде. И кад буде Ваша заповијед, до[ћ] ћемо испунит наш дуг поклонити се Вашему пресвијетлому преузвишеному господству.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост да Ве Господин Бог садржи у здрављу и у миру.

1755, ијулија 28.

Бискуп Сава скандарински
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 78 (1755—1757).

Ванредном ѿровидуру Бусѿину Болду-у
8. IX 1755.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој мили,

Ми нижеименовани клањамо се Вашему прес-
вијетлому господству и захваљавамо на свакој Вашој
милости коју на нас имате. И тако сам разумио да
сте уфатили под арест Томицу Радовића от Рисна,
може бит за његову кривицу али правду. Ти си наш
принцип и господар. Можете и права и крива уфа-
тит и кастигат заисто. Господине пресвијетли, тво[j]
је судит, а нама је зет. И боли ме у срце његова
мука, зашто и ми и сва крајина држали смо га за
права и вјерна, како ће ти сваки крстијанин тако
ос[в]једочит. Зато се клањамо вашој преведрости, и
целивамо Ваше скуте и молимо Ваше пресвијетло
господство дарујте ми ту грацију, пуштите га, зашто
је туђе благо просуо по Херцеговини у трговину, а
нема му тко скуцават, но ће му поћ кућа по злу, а
ја ти се фатам са свијема његовијема пријатељима у
свака доба да ће ти бит у руке кад буде твоја запо-
вијед.

И молимо Ваше пресвијетло господство нека
ми прође та грација, а ми смо вазда на службу Вашу
и бићемо.

И молимо Господина Бога за Ваше преузвише-
но здравље.

1755, сек[темвра?] 8.

Бискуп Сава скандарински
и приморски на службу

И шиљемо нашега калуђера Стефана да Ви се
поклони и поздрави Ваше пресвијетло преузвишено
господство.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 78 (1755—1757).

Ванредном ѿровидуру Бусѿину Болду-у
8. IV 1756.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Поздрављамо празником светијем Васкрсенијем Христовијем Ваше пресвијетло преузвишено господство. Да Бог да у здрављу много љета и годишта да дочекивате, и Ваша преведрост и Ваши пријатељи!

И давамо Ви на знање за Петра Морињанина који је био у саквестар под Вашу власт у та[ј] град, пуно времена има. И у толико вријеме он, сиромах, не видећи никаква суда доспивена ш његовијема непријатељима, а своје имаће попенца, и тако узео свијет на очи и ми га овде у наш кувенат уставили. И сад љубимо Ваше преведре скуте и иштемо за њега грацију и молимо Ваше пресвијетло преузвишено господство да му учините суд. Ако је кому крив, нека плати. Ако ли је ко њему крив, нека му плати. Зато Вас молим како мога принципа, нека ми прође у Вас та грација. И чекамо одговор по истому. Он је утека̂ от невоље; није имâ што пенцат.

И молимо Господина бога за Вашу преведрост.

1756, априла 8.

Бискуп Сава скандарински
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 80 (1755—1758).

Ванредном ѿровидуру Бусѣину Болду-у
28. IV 1756.

Пресвијетли и преузвишени господине, господине мој мили,

Имате нам опростит. Били смо слаби и у неке травале. Нијесмо могли приће Вашој преведрости отписат. А сада отписујемо Вашему пресвијетлому господству с онијем истијем срцем и службом којијем смо досад служили право, нека Бог зна. Тако се обећајемо и посад колико узможемо.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост. И жудимо Ви свакога добра и поштења.

1756, априла 28.

Бискуп Сава скандарински
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 80 (1755—1758).

Ванредном провидуру Бусѣину Болду-у
23. VII 1756.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Не мањкам испунит наш дуг с овијем нашијем малијем листом поклонит се Вашему пресвијетлому преузвишеному господству. И тако смо разумљели да сте наредили у Будву уфатит твојега правога и вљернога судита господина суђу Вукца Раданова. И кажу ми да сте га уставили поради асприх црковнијех нашијех што смо дали за баштину на Гору Паштровску за коју су не у веће путах молили и кумили да је купимо. Сада, пресвијетли преузвишени господине, ако си га за то уфатио, ми смо се с истијем Вукцем Радановијем и ш његовом браћом и племеном Давидовићима нагодили за баштину Трипковића коју смо били купили и који је от њих племена Давидовићах. Ми смо за њу аспре имали наше и на њих добит, и ш њима се простили и благословили и

у мир стали о Тројичину дне, о Русаљама. Сада, пресвијетли господине, ако си га за то уфатио, [j]а те молим, како мога принципа, ослободи га. Ако ли је за које друге работе, ја се личим. Ти си принцип и господар, и кастигат и помиловат. А ми тако находимо да је он прави и вљерни судит преведрога принципа и да му се што згоди, да не би сад добро стоја̂ они ко[н]фин на ону страну Паштровићах. А ја знам да су то нечије ријечи неправедне на њега истога, ма лаж истини не може одољет нигда, нити ће. А ту су исту планину пок[у]пили Црвничани свуколику који су цареви људи. А мене се чини да сам ја досад био и посад да ћу бит преведрога принципа, иако ме неки злотвори ћерају, ма ја нећу испод крила принципова никад, а тизи злотвори, и лажавци и шпијуни, тако ми тога свијета, да принципу буде сутра потреба, ништа му не ваљају нако да му штете крух. А ја их све знам, ма нека их. Што их нађе, то ти њима!

И жудимо Ви свакога добра и поштења.

1756, ијулија 23.

Бискуп Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 77 (1755—1756).

Ванредном ѿровидуру Бусѣину Болду-у
18. X 1756.

Пресвијетли господине, господине мој мили,
Зафаљамо Ви на љубав и на пријатељство и на
узданицу, зашто ево 40 годинах како ја, сиромах,
служим о мојему харчу преведрога принципа вљер-
но. Тако ме вљера не убила, и посад мислим, иако
ми не ваља ни мене, ни крајини, ни служба, ни до-

бро, ни вљера, ни вљерност, но не хоћете сасвијем стопит, ако Ви Бог допушти. Приђе смо изгубили прекрасни и многоцени Манастир на Цетиње за преведрога принципа. У то не није помога ни апре. Сад имамо двије црквице ће се Богу молимо и двије-три кућине. Ето видимо лијепо отворенијех очих да водите Турке на срамоту да их развале, ма се нећете у то пофалит нимало, но ће то, ако Бог да, и за Вас у зô час бит; теке ова крајина погине, и Ви ћете, ако Бог да. Поради два али три лупежа зашто хоћете изгубит и себе и нас? Ја нијесам ни вљеровâ докле сам имâ копије от [к]њигах Вашијех што су нам Турци послали које ћемо силат на свакога, и цара, и краља. Нека виде Ваше кршћанство и Вашу вљеру што чините от кршћанах, а приказаћемо и нашу службу, и вљеру, и вљерност, и нашу крв коју смо просули за преведрога принципа, а све залуду, како види Бог и људи. А сад молимо преузвишенога господина Ђенерала [и] пресвијетлог господина провидура и кумим Богом и светијем Марком да те Турке уставе. И да ће што дат, неће от свога но от платах ове јадне крајине које су исте плате све крвљу измијешате у пуно путах, а не једанпут. А знамо како их водите, да их можете и уставит. Ако ли и нећете, фала да је Богу, а ми их чекамо и хоћемо их послужит с помоћу Бож[ј]ом колико најбоље узможемо. Ако не и добије, срамота ни није, но ће већа њему, ако ми њега добисмо, а надамо се у Бога и у пресвету Богородицу да ће нам бит у помоћ, зашто нијесмо криви, но је нама напаст и от њих и от Вас. А ја нијесам невљера, пресвијетли принципѹ, тако ме вљера не убила, и ако сам, убила ме, ако ли нијесам, убила Вас да се љуто кајете што сте учинили и што чините од ове крајине. А писаћу и самому принципѹ што се чини од ове јадне крајине која је пуно крви за њега просула, зашто ако су Црногорци што фалили, Ви сте их нагнали који им суда не чините. И жудимо Ви добра здравља и поштења.

И Бог Вас веселио!

1756, ок[товра?] 18.

Прави и вљерни слуга пресвијетлога
принципа бискуп Сава скандарински
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 81 (1755—1758).

Ванредном ѿровидуру Бусѿину Болду-у
24. XI 1756.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Молим Ваше пресвијетло господство немојте се на нас срдит и прогњеват, зашто ми се тако чини нијесам мому пресвијетлomu принципу ни у што фалио, ни сагрешио, ни супроћ њега којом неправдом ходио, но служио право, ево, 40 годинах данах; нисам штедио блага ни живота; нисам рати љубио с Турцима ни с Латинима но живовâ у љубави и у милости. И мене господа миловала сва, како и Ваше господство. Ето дође ђаво, смути све, пак пође не знам ни куђ, ни што и понесе ми оно црковно што би от ваље све. Нијесам ни знавâ докле сам јуче сљегâ у Махине. И да не дођу Турци, ја сам похарат и погинуо, и остâ без ништа но с голијем животом и нешто књигах црковнијех из шта смо се Богу молили. Сад, пресвијетли преузвишени господине, ево 50 годинах како сам у твоју земљу и на твоју службу. Ако ћеш ме сахранит, су ово књигах, сахрани, занм да мож[еш], ако ли нећеш, фала да је Богу, већ не бринем за мој живот ништа, пошто сам остâ без ништа. И чекам от Вашег пресвијетлога господства милостиви одговор.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост.
1756, нојемрија 24.

Архијереј Сава на службу
Ваше преведрости

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 80 (1755—1758).

Ванредном ѿровидуру Бусѣину Болду-у
14. III [1756 (?)]

Пресвијетли господине, господине мој мили,
Молим те како мога милога пријатеља справи
тога сиромаша да иде дома. Застала га је ова мутња
и рат овамо и зло вријеме, није мога поћ. Зато Ваше
господство молим да га справите да не дангуби, а
нама да не тежа да му чините дат фед. И ако би се
нашла барка која иде у Задар, да пође ш њом.

И Бог Вас веселио!

Мар[ча?] 14.

Владика Сава на службу

Сутра ћете разумљет за оне који су у везира.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 77 (1755—1756).

Ванредном ѱровидуру Данијелу Ренијеру
Стањевићи, 23. I 1758.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој мили,

Разумљели смо от Ђака Ивана Мошкање Ваш
пресвијетли приход на ове стране и Вашу пресвијет-

лу каригу. И ми Ви се веселимо и радујемо како
озебâ сунцу. Да Бог да да дођете у добри час и за
себе и за сву ову јадну, невољну крајину која про-
паде све с лажих. Неки лажуни дестрегаше превед-
рому принципу сву ову крајину коју принцип мило-
ваше како своју душу. Нека их Бог плати и блажена
Госпа. И можете се поуздат слободно да смо Ваше
вљерне слуге. Можете ни заповиђет у свашто. И
шиљемо Вашему пресвијетлому господству попа
Ивана Мошкања, којег смо посветили и запопили,
и хоће Ве поздравит от наше банде. Тако смо га
молили. И да је препоручен Вашему пресвијетлому
господству. И жудимо Ви добра здравља и поштења.

1758, [j]ануарија 23, из Стањевићах

Арцибискуп Сава скандарински
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 83 (1758—1760).

Ванредном ѿровидуру Данијелу Ренијеру
28. I 1758.

Пресвијетли господине, господине мој мили,
Чули смо да је дошâ нови преузвишени господин страорденарије и да Вама пуно добра хоће. И то је нама пуно мило. И ако тако буде, све ће добро бити, ако Бог да. И све би мирно било, али не даду проклети калаши и скоти калуђерски који васи свијет усмрђеше и смутише, пак сад не могу нигђе приста наћ но у принципову земљу. И ви говорите латини: »Турко бестија«, а ви сте их латини сад претекли који примате калаше и шпијуне и који принципу срце ваде и чине му сваки дан харчит и писат. Што има преше они скот у Рисан који гради манас-

тир у Рисан без дукале принципе? Што ће то? Коју ли прешу он ту има? Он је био два пута у Москву, и њему плата иде и таквога ђавола нема на свијет, но сте ослијепљели, тако ми тога свијета. Што ишту калуђери от сви[је]та ту? Нека иду у манастире ће су се калуђерили а ту немају преше. Ево калуђерах и попова који су се родили у принципову земљу доста. А он с лажом ту стоји, и спијунством, и замаслакâ је Ришњане, даје им јест и пит, пак се моле провидуру да му даје књиге и тврђе, а да зна пресвијетли господин провидур којијем послом он ту стоји, тамо он пас, којег ја добро знам. Ако ћете послушат, пресвијетли господине, провидур нека лијепо справи Ришњане и нека им рече пођите с Богом, синци драги, и слуша[ј]те што ви принцип заповиједа. Имате попове своје. Нека ви закон Бож[ј]и савршују, а ти калуђери нека иду у манастир окле су и дошли. Ја их у принципову земљу нећу, ни ћу тијех њих манастирах, ни тога њих добра, пак послѣје један мандат у двадесет и четири уре да га није у стат принципов. Стефан ће Ви казат неке ријечи што не можемо писат. И тако ми Бога, господине кавалијеру, ја сам вљеран преведрому принципу, како сам и вазда био, но смутише проклети калуђери васи свијет.

И жудимо Ви добра здравља и поштења и Бог Вас веселио.

1758, [ј]ануарија 28.

Владика Сава на службу који ти све право пишем, тако ми Бога! И гледа[ј]те што чините да Ве сваки не вара.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 83 (1758—1760).

Ванредном ѿровидуру Данијелу Ренијеру
12. III 1758.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој грљени,

Има тридесет годинах како служим преведрога
принципа вљерно, тако ми светога Марка! И краји-
ну сам му држâ у миру, како зна Бог, и господа и
сва крајина. Пак има 5 годинах како добоше неко-
лико вуковах и хиљада ђаволах ш њима и сву краји-
ну смутише и поклаше, како и сами добро знате
и видите. И ја у то крив нијесам заисто, преведри
принципе, но сте ме одбили от своје милости на
правду Бож[ј]у, и мене и сву крајину, која је вазда
вљерно служила преведрога принципа. Што говори-
те за њиве шкаљарске и за ко[н]фине, ја говорим и
вазда сам говорио да ја не тичем, ни други у ко[н]-
фине принципове и цареве. Они зато мисле, а који
није послушâ и који се неће вратит са злога пута на
добри, кајаће се, како су и мнози. Који ли се обрати
и покаје, биће пријемљен, и загрљен, и грехови му
опрштени. Друго за књиге фалсе и лажаве које су
дошле у преведри Сенат на име моје и свијех глава-
рах и све крајине, то се неће наћ истина нигда да
смо ми писали, ни крајина. А што веле да је мој
мухур, то су мухури фалси, нису моји, ни главарски,
но ђавољи. Баво се може свакојако прометат и му-
тит докле врат сломи.

А сада те молим, како мога принципа и кумим
Богом и светијем Марком, него[ј] имат зло срце на
мене и на главаре, и на крајину, но нас милуј, како
си вазда, а ми ћемо те служит вљерно, како смо и
вазда. А тко је ово смутио, смутио га Бог и убио
скоро! И ово ти пишем истинито из ријечи свијех
главарих који ти се клањамо и скуте целивамо. И на
службу остајемо и молимо Господина Бога за Вашу
преведрост.

Мајору Сїефану Пеїровићу
 Стањевићи, 5. I 1760.

Пресвијетли и високородни господине, господине мој мили,

Разумљели смо от господина Бура Јовова е сте пријахали на Трст. Зато не мањкам испунит мој дуг и поздравит Ваше пресвијетло господство, који Ве жељно поздрављамо и умиљено, и Ваше господство, тако и вашу госпожду супругу, а нашу родицу, и поздрав и благословеније вам љубазно пришиљемо. И чудим се оволико времена паса да нас не по[з]дрависте једнијем малијем листом. Заборавили сте нашу љубав коначно. То виђу. А ја невинан ни тебе, ни другим, ни усти, ни писмено ничово. А неки дураци просипали неправду на нас њиховијема смраднијема устима и њихова бела казивали и на мене говорили. А ми благодетију Божијеју, ево, 40 годах како јесмо архијереј православни и своју убогују митрополију и епархију држали у миру и у добру са свакијем, а с помоћу Јеје императорскога величества. А сад некизи који тамо побосте напунисте лажах сву Русију. Ни се зна старијега, ни млађега, но све једнако. А што су мене неправдом проносили, нијесу мене но себе. А фалећи Бога, мене зна и Бог и људи, и моје живљење. А они су ла[г]али како чрти. Сада давам на знање Вашему господству како иде Вуколаје Станишић, исти родни син господина говернатора Станислава Станишића, и његова браћа Вашему висо-

кородију и Вашој супр[у]ги, а њиховој племеници и сародници, поради да им предате њихово именије: закладе, хаљине, аспре, медаље, све што је понио покојни гувернатор, отац исти Вуколајев, и све што је остало от њега. Он је његов исти син и његов наследник. И ја те молим, и Ваше господство и Вашу супругу, то му све очино да[j]те, зашто кад не бисте то дали, та би кућа и беца покојнога говернатора пропала сасвијем. Но кад Ве Бог ту донио, то му преда[j]те да даље не иде. А за друго ти не пишем, но ће ти усти сказат све исти Станишићи. Архи[ћ]акон Стефан одаје Вашем високородију поклон и поздрав. Тако и Вашој супруги. И Вам желим свакога добра и поштења, и мир Христов, и благодет Бож[j]а са Вами да буде!

1760, [j]ануарија 5, на Стањевиће

Архијереј Сава Петровић на службу

Адреса: Високородному господину мајору Стефану Петровићу у Тријешће али где се нађе

Оригинал, писан руком владике Саве.

ЗЈТ 8711—XXIV/a-3.

Ванредном ѿровидуру Данијелу Ренијеру
12. VIII 1760.

Пресвијетли преузвишени господине, господине [мој] мили,

Примили смо Вашу преведру књигу и лијепо све разумљели Вашу преведру заповијед што ми заповиједате поради болести Божјега страха. Колико смо чули за ту болест да се била указала украј Скадра, у једно село, ми смо та[j] час ови пук авизали и запријетили да се сваки има чуват от зла. И суви-

ше силали смо чојка близу Скадра на уходу да види
што је и како је, ма каже добро и да неће зла бит,
ако Бог да, а Бог ће све сачуват и блажена Госпа.
И нам слободно заповиједа[j]те. Ја сам она иста
вљерна слуга преведрога принципа која сам ваз[да]
била и бићу до моје самрти. И да смо Ви у свашто
препоручени. И молимо Господина Бога за Вашу
преведрост и за Ваше здравље.

1760, августа 12.

Митрополит Сава Петровић на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 82 (1758—1760).

Кайейѡану Јозу Каменару
30. VIII 1760.

Свијетли господине, господине капетан Јозо,
Шиљем ти Стефана к Вашему господству. Учи-
ни за каритад Бож[ј]и и за своју душу и поштење,
уза[ј]ми ми хиљаду цекинах на тешки Бож[ј]и ама-
нат да т[и] их поштено вратимо и твоје куће да бу-
демо раби увијек, и ја, и друзи по нас, и шиљем ти
пење петородупље, панађију и митру. Но за Бога и
блажену Госпу, сад не немо[ј] изгубит, но ни то
пошљи. Све ће ти Стефан казат.

И Бог те веселио!

1760, августа 30.

Владика Сава на службу

Адреса: Свијетлому господину, господину капе-
тан Јозу Каменару у Дсброту

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—Х/и-17.

Ванредном ѿровидуру Данијелу Ренијеру
7. X 1760.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Иштемо грацију у Ваше преведрости да нам опростите поради били смо слаби. Нијесмо могли приђе отписат Вашему пресвијетлому господству на књигу коју сте ми писали поради Црногорацах да не иду на судите принципе. Ми смо за то имали велику помњу и чинили смо слогу што смо најбоље могли и посад колико узможемо нећемо заборавит, но ћемо се трудит поради мира и слоге кршћанске, како смо и вазда. И ми слуге принципове завазда. И немојте ни Ви мене заборавит, тако Ви светога Марка! Чини ми се да нијесмо ни [j]у што фалили преведрому принципу досад.

И жудимо Ви добра здравља и поштења.

1760, ок[товра?] 7.

Владика Сава скандарински
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд 82 (1758—1760).

Ванредном ѿровидуру Пјейѿру Мању
26. XII 1760.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој мили,

Не мањкам поклонит се Вашему пресвијетлому
преузвишеному господству с овијем малијем мојијем
листом. И ми се радујемо Вашему дошаствију како
озебâ сунцу да га огрије. И да Бог дâ да дођеш у
добри час и за себе и за сву ову крајину. И ми смо

они исти први вљерни који смо вазда били слуге
преведрога принципа и бићемо до наше самрти. И
жудимо ти добра здравља и поштења.

И Бог Вас веселио!

1760, декември 26.

Митрополит Сава скандарински
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 86 (1760—1761).

Ванредном ѱровидуру Пјеѱиру Мању
13. III 1761.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој мили,

Примих вашу пресвијетлу књигу с великом жа-
лошћу, пошто разумљех зло које је окурило међу
Црногорцима и Ришњанима, које зло пуно жалимо
што је ђаво међу њима зградио, ма им није то први
почетак, но давно ђаво међу њима пири да и веће
зло буде. Ма ћемо видијет и разабрат како је било
и тко је тому злу крив, пак ћемо и радит о миру, ако
Бог да, веће поради Ваше доброте но поради Црно-
горацах и Ришњанах који с миром никад не хоте. И
онога су првога убили на правду Бож[ј]у, ма сам ја
слагâ да се не кољу. Ја ћу и сад радит колико нај-
боље узмогу. Мене кавга и зло није мило никад би-
ло, а камоли сад у моју старост.

И жудимо Ви от Бога сваке помоћи и здравља
и поштења. И Бог Вас веселио!

1761, марта 13.

Арцибискуп Сава скандарински
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП (1760—1761).

Ванредном ѿровидуру Пјеѿру Ему
19. X 1763.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој мили,

Чујемо мили глас за Ваше преузвишено господ-
ство да сте дошли на ове банде. А ми Ви се радујемо
и веселимо како нашему сунцу, зашто и ја и сва ова
крајина веома смо озебли от велике мутње и зла што
се чини у ову крајину. Еда Бог да и блажена Госпа
твојом срећом и дохотком да се ова крајина изби-
стри. И ми ти се радујемо и предајемо себе у твоје
преведре руке у сваку службу што будемо јаци, ка-
ко смо вазда верно служили преведрога принципа,
тако се обећајем до моје самрти, иако смо остарали
и обољели.

И жудимо Ви добра здравља и поштења. Про-
симо у Бога да Ви га Бог дарује.

1763, ок[товра?] 19.

Бискуп Сава скандарински
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 90 (1763).

Сенѿенција владике Саве
Луштица, 12. XI 1763.

1763, нојемврија 12, у Луштицу

Да јест веденије васакому господару пред ким
изиде сије писаније како ја, владика Сава, приход
у поштени збор михољски визитати наше цркве и
христијане старијем нашијем обичајем. И дођосмо у

село Клинце и у село Мркове. И ту нађосмо међу Калуђеровићима и међу Јановићима велику свађу и мрзост, а то све поради једне Ђевојке што бљеше да Пијеро Јанков за сином капетан Бұра Јановића, пак иста та Ђевојка стојала у та[j] поштени дом 7 годинах и тако [j]o[j] се нешто згоди у ње ум и почела бљежат по туђијех кућах, а ње род опет је водили не у мало путах, а она опет бљежи, паки ње род запријетили [j]o[j]: »да те није у нашу кућу тијем путем никад«, а њу Ђаво настави, и побљегне у Црну Гору у својте. И стојала тамо осам мљесецах. И тако ње исти род њу добавили и довели дома и молили капетана Бұра Јановића да је узме. Бұро не хтио никад. И ми га молисмо да је узме и говорисмо: »Наша црква васточна не да да чловек жену остави, ни жена мужа до самрти«. Одговара исти вишеречени Бұро: »Ево година данах како је она оставила мужа и своју кућу и пошла у Црну Гору и стојала, и зато је нећу прифатит никад у моју кућу«. И ја, бојећи се да не окури које зло међу њима, рекох и осудих да [j]o[j] има дат капетан Бұро Јановић 20 цекинах и ћурдију, свите и ње прђију сву што је од оца донијела. И то учиних да не буде које зло међу њима, а то наша црква васточна не допуштаје никад раздвојит жену от мужа, но нарав и зло овијех непо[ко]рнијех људих от крајине. И молим пресвијетлога господина софрапровидура како мога милостиваго принципа да им запријети његовом влашћу да не окури које зло међу обије парте но да стану у миру.

Учињено у Луштицу 1763, нојемврија 12.

Влад[и]ка Сава рукоју

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 90 (1763).

Ванредном ѿровидуру Пјеѿру Ему
20. III 1764.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој грљени,

Тако чујемо да су Доброћани чинили ставит у
тавницу сина Живка Сенића из Бљелицах поради
оне цркве што је неки пас покрâ у Доброту, убио их
Бог и црква онога тко је! А та[j] исти син Живка
Сенића неће се у то наћ никад, ако ће стотина соках
и сокодржицах на њега изист, у то се дјело неће
наћ, но му је биједа и напаст зато заисто. Пресвијет-
ли господине, ако сам ја, и он је заисто, теке га муче
на правду Бож[j]у, а то неће Бог и та света црква
скрит, но ће се то знат, ако Бог да. Зато молим Ваше
пресвијетло господство да не бисте мучили чојка
права. А да је у то, ја бих молио Ваше пресвијетло
господство да га окујете на галију до његове самрти.
А да је у то, не би он уљегâ у та[j] град. Вук на
пазар не иде. Зато те молим, преведри принципе, да
прав не пати.

И жудимо Ви от Бога свакога добра и поште-
ња.

И Бог Вас веселио!

1764, мар[ча?] 20.

Владика Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 91 (1763—1764).

Ванредном ѿровидуру Пјеѿру Ему
21. III 1764.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Молимо Ваше пресвијетло господство немојте се на нас расрдит, е ти пуно тежамо, ма ме ћера велика потреба. Изагна ме сиромаш и живот ми извадише, а **крѹх** изједоше, а сад хоће ми слуге от глади помријет. И шиљем Стефана Вашему пресвијетлomu господству да Ви се поклони от моје стране. И молим те како мога милостиваго принципа не пушти ме, но ми да[j] мало **крѹха**, сад колико мож[еш], а да платим како заповиједаш. И то ти пишем от велике моје невоље и потребе што се нијесам надâ дочекат.

И ми смо Бож[j]и и Ваши и молимо Бога за Вашу преведрост.

И Бог Вас веселию!

1764, мар[ча?] 21.

Владика Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 91 (1763—1764).

Ванредном ѿровидуру Пјеѿуру Ему
6. IV 1764.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој мили,

Како смо и приђе писали Вашему преузвише-
ному господству поради сина Живка Сенића који је
у тавницу и којему говоре да је покрâ цркву у До-
броту. А ја говорим да се неће у то зло ђело никад
наћ, но је та[j] чојак прав о[д] тога заисто, а ти си
принцип и господар, чини што хоћеш, ма ће то зло
додијат мнозини, ако та[j] чојак погине прав како и
јест прав. То чисто знамо, а те лажаве соке мнозина
знаду. И то нијесу људи но баруни. А Доброћани су
преварени и уфатили су чојка права. И да можете
добавит те соке нека почину мало у хлад. Добро би
било и мање би зла било, зашто та[j] сиромах који
прав лежи у тавницу пуно својијех људих има. Неће
то зло тако оставит. Ја ти кажем право како мому
принципу. И ја га препоручујем Вашему пресвијет-
лomu господству. Зашто је прав, зато ме боли, а да
је у то, не бих ти никад за то споменуо.

И жудимо Ви от Бога свако добро и поштење.

1764, априла 6.

Владика Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 91 (1763—1764).

Ванредном ѿровидуру Пјеѿру Ему
6. IV 1764.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Давамо на знање Вашему пресвијетлому и преузвишеному господству како Ваши судити Побори зло стоје от глади да се грђе не може. И почели су умират и неће живи остат, но за Бога и за светога Марка, преведри принципе, смилуј се на њих! Твоји су. Да[j]те им два миљара круха. Тијем их можете одржат, а имаће чим платит и платиће, Бож[j]у ти веру ја давам. Ову прву јесен што дође то ће платит. Ја ти се за њих фатам, зашто ме фата велика мука ће ми пред очи умирају.

И жудимо Ви от Господина Бога добра здравља и поштења.

И Бог Вас веселио!

1764, априла 6.

Владика Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 91 (1763—1764).

Ванредном ѱровидуру Пјеѱру Ему
17. V 1764.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој грљени,

Ми нижеименовани Ваше преведрости вјерне слуге давамо на знање Вашему пресвијетлому преузвишеному господству како су у крви и у зло два исти брата, а судити Ваши који се налазе у држави новској, у село Ошиће, Марко Перов [и] Јово Перов.

И ми исти писали у толико путах и учили да се помире. И сви главари от Комунитади новске ходили Марку на мо[л]бу да се с братом помири. Није ктио никад. Сад, преведри принципе, то је у твоје руке. Ти си им принцип и господар. Ваља да Ве послушају како свога принципа. Зато се клањам и целивам Ваше преведре скуте и иштем грацију да их помирите како своју Ђецу. И тога ти сиромаха Јова Перова вљешам о твојему преведрому скуту да му чините дигнут те процесе што је брат његов Марко на њега, сиромаха, учинио. Он је сиромах. Нема чим платит, но га давам у руке Бож[ј]е и Вашег господства.

И просимо Ви у Бога добра здравља и поштења.

1764, маија 17.

Владика Сава Петровић на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 91 (1763—1764).

*Ванредном ѿровидуру Пјеѿру Ему
Стањевићи, 12. VIII 1764.*

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Примисмо Ваш пресвијетли лист и све разумљесмо што нам пишете. И ми смо тако разумљели како пише Ваше пресвијетло господство. И послали смо за Тодора Милића, за истога брата покојнога попа Милића. И к нама је доходио и ми смо га пуно учили и карали да се тога злога посла оставе и с принциповијема људима да стоје у мир и у вљеру, а принцип мисли за твоју браћу. И тако је нама рекâ да ће послушат, већ не знам хоће ли не преварит. Ако Бог да, ја идем у најпрву суботу на Његуше.

Ту ће бит главарах. Ту ћемо зборит, но се нека замало причувају.

И жудимо Ви от Бога свако добро и поштење.

1764, августа 12, на Стањевиће

Владика Сава Петровић, митрополит
скандарински и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 91 (1763—1764).

Ванредном ѿровидуру Пјейру Ему
14. I 1765.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Клањамо се Вашему пресвијетлomu, преузвишеному господству и лијепo и преклонитo зафаљамо на лијепи господски дар и стиму коју нам наносите, што ми не миригамо, но Ваша велика милост и доброта коју имате врху нас што ми не можемо ничим одужит ни одслужит нâко молит Бога за Ваше пресвијетло преузвишено господство. А пак и сy ово мало мога живота јесам готов на службу мому преведрому принципу како сам и вазда био и бићу до моје самрти, ако Бог да.

И жудимо Ви от Бога свако добро и поштење.

И Бог Ви га дарова и блажена Госпа! И поздрављам пресвијетлу преузвишену госпођу моју милостиву мајку.

1765, [j]ануарија 14.

Владика Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 92 (1763—1765).

Ванредном ѿровидуру Пјеѿру Ему
4. VII 1765.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Тако чујемо да те сиромaxe пећевшете који су повели владику Василија на Ријеку. Свећу пошли. свећу дошли. Што су [к]риви сиромаси да пате? Што ли смо ми фалили преведрому принципу да не смијемо његовијем морем ходит кудије свијет иде? Ми нијесмо принципу учинили ни штете ни срамоте но службе доста и крви просули доста за њега. А владика Василије није пошâ за штету принципову ни за срамоту но за после наше црковне и за нашу сиромаштину, е су ни сиромаси у невољу изјели све што смо имали, пак калуђери и фратри иду по свијету да просе да се хране. Ни то им забрањено није, но, ето, нама сад то што чините тијема сиромасима, то нама чините. Но те молим како мога принципа пушти тога сиромaxe, не мучи га, а знам тко то чини, кому сам пуно ваља. Да Бог да и опет да му ваљам у невољу како сам и приће, и то ће бит брзо, ако Бог да. И молим те даруј ми тога сиромaxe да се не чини конфузија и да се не мути народ.

И просимо ти у Бога свако добро.

1765, ијулија 4.

Митрополит скандарински и приморски
Сава Петровић на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 92 (1763—1765).

Ванредном йровидуру Пјейру Ему
12. VIII 1765.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Примили смо Вашу пресвијетлу књигу што ми пишете поради капетан Ивана Палине да дамо орден његовијема дужницима да га подмирују. Ја ћу испунит Вашу заповијед и говорит колико узмогу. И молим Ваше пресвијетло преузвишено господств[о] да дате орден Ришњанима да моје људи не задијевају који су у моју корту и службу, е смо чули да пријете да ће и моје људи бит, ма не знам је ли истина. Не могу в[ј]ероват, а ми нијесмо за то криви, но је то Кустудија који роби робље принципово испод лубарде принципове, а бије судите принципове у врата града принципова. То је сад велика глава који тако чини, а преко Бож[ј]е в[ј]ере. И молим те како мога принципа немојте да се прави кољу но се зна кривац. Ваља трпљет, а паметоват.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост.

1765, августа 12.

Владика Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 93 (1763—1766).

Ванредном ѿровидуру Пјеѿру Ему
9. XII 1765.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој грљени,

Примисмо Вашу пресвијетлу књигу и све разумљесмо што заповиједате. Господине пресвијетли,

ако смо у тијелу и слаби от болести, али смо у памети здрави, фала Богу. Ми смо сваке недјеље силали своје људи да гледају иде ли та болест напријед к нама, ма фала Богу, овамо се не примиче, но како је љетос била у Подгорицу и преко Подгорице, тако је и сад, а Црна Гора, и Ријечка нахија, и Црвничка нахија, и Жабљак, и пут Скадра то је све здраво, фала Богу. А ми често пишемо главари-ма да се сваки чува. И чувају се добро, а Бог ће све учуват, а знамо да су ти неки напунили главу који су тамо доходили, ма нијесу све право казали, а ми ти право пишемо како је. И ако бисмо што изнова разумљели, бисмо Ви та[j] час дали на знање.

И ми смо на Вашу службу и моја старост да Ви је препоручена, а ми Ваши усрдни богомољци. И просимо Ви у Бога свакога добра и поштења.

1765, дек[ембра?] 9.

Владика Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 92 (1763—1765).

*Ванредном ѿровидуру Пјеѿру Ему
Стањевићи, 8. III 1766.*

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Што се ћера кнез Војин и кнез Љубановић око ко[н]финах и Вашему пресвијетлomu господству тежају, ја ти право кажем како мому принципу. Бе је та[ј] млин био, то је земља кнеза Војина и његове кнежине. Бе је манастир, се Комун[и]тади грбалске, и то је на ко[н]фин кнеза Војина и његове кнежине. Ја то чисто знам и тако ћеш наћ, преведри принципе, и виђу да је кнезу Војину беспута, а ти си принцип прави судац, како хоћеш мож[еш]. Толико ти ја

право исповиједам. И ми смо твоји и на твоју службу. И жудимо Ви от Бога свако добро.

1766, марта 8, на Стањевиће

Владика Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 93 (1763—1766).

Ректору Марку да Риви
14. IV 1766.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Молимо те како мога милога принципа и иштемо грацију у Ваше пресвијетло господство за тога Цетињанина и за тога Матковића, даруј м[и] их. Пресвијетли господине нијесу много ни криви, но је сваки чојак држан своју жену бит и карат. А у та[ј] град принципов имају неке слабе жене које су оставиле своје мужеве и своју ћецу, а друге служе. Је ли тако право, пресвијетли господине? Ја мислим да је сваки господар от своје жене и у град и изван града. И право би било неке жене слабе изагнат из тога града да не смрде та[ј] принципов град и да не буде која мутња ш њих како и хоће, ма се ја о[д] тога личим. А Ваше пресвијетло господство и опет молим: пушта[ј] те сиромaxe праве.

И жудимо Ви от Бога свако добро и поштење.

1766, априла 14.

Митрополит Сава скандарински
и приморски на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 125 (1765—1767).

Ванредном ѿровидуру Пјеѿуру Ему
28. IV 1766.

Пресвијетли преузвишени господине, господи-
не мој мили,

С овијем малијем мојијем листом приступам по-
клонити се Вашему пресвијетлому господству и поз-
дрављамо и клањамо се како мому принципу. И да-
јемо Ви на знање како та[ј] сиромаш Томан Марино-
вић, Цетињанин, гине и пати на правду јакога Бога.
Он није крив за ону ђевојку што је нетко повео
изпред Будве. Он се у то неће наћ крив никад, за-
исто нако ће тко дат ђаволу душу на њега права да
лаже. Он је, сиромаш, књиге носио из Будве у Ко-
тор, и вратио се опет из Котора, и срио те људи и
ту ђевојку, и пита је ће иде. Она рекла: »Идем у
Котор«. Он, сиромаш, поће својијем путем, а они
проклети ђавољијем путем, а он сад погибе на прав-
ду Бож[ј]у. Зато молим Ваше пресвијетло преузви-
шено господство умилосрдите се на њега, сиромаша,
невољнога, учини каритад Бож[ј]и, преведри прин-
ципе, зашто да је у то крив, не бих ти тежа, ма знам
да није; зато ти тежам и иштем за њега грацију, а
он је, сиромаш, вазда у руке принципове.

И молимо Господина Бога за Вашу преведрост.

1766, априла 28.

Владика Сава на службу.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 93 (1763—1766).

Ванредном ѿровидуру Пјейѿру Ему
Ријечка нахија, 10. V 1766.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Примили смо Вашу пресвијетлу књигу мађа 10, а писата је мађа 5, и разумијем Ваше заповиди и Вашу наредбу. Ми се миру радујемо и веселимо и што узможемо, ми ћемо служит, но смо остарали и очима фалили. Давно смо се родили. Ево се находимо у Ријечку нахију. Један ковенат ми је остарâ те га хоћемо поновит. Ма ћу ја доћ скоро на Стањевиће, ако Бог дâ и служићемо што вриједни будемо.

И жудимо Ви от Бога свако добро и поштење.

1766, маија 10.

Владика Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК, фонд УП 91 (1763—1764)— уп. Миловић 1956 440 бр.

Ванредном ѿровидуру Лоренцу Паруѿи
30. VII 1766.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој мили,

Чујемо да сте дошли у каризи на ове стране по заповиједи преведрога принципа и преведрога Сена-та како су и први који су доходили. Ми се радујемо и веселимо Вашему пресвијетлому преузвишеному господству како нашему преведрому принципу и нашему сунцу које не вазда грије, и храни, и от свакога зла брани. Толико ми нијесмо добри, ни се добро

молимо Богу, нити умијемо служит, како би се кће-
ло, преведрога принципа, ма ће примит добри добра
и от Бога и от преведрога принципа, а зли зло. И ја
мала слуга преведрога принципа предајем себе и мо-
ју старост Вашему пресвијетлomu и преузвишеному
господству. Прими ме у милости, а ја слуга вјерна
до моје самрти како сам вазда био и бити ћу.

И просимо у Бога Вашему пресвијетлomu пре-
узвишеному господству свакога добра и поштења, и
клањамо се и пресвијетле скуте целивамо.

1766, ијулија 30.

Смерени митрополит скандарински
и приморски Сава Петровић на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК, фонд УП 97 (1766—1767).

Генералном провидуру Антонију Ренијеру
2. X 1767.

Преведри принципе,

Ми нижеименовани твоји вјерни слуге не умијем ти другу истину писат но се сва земља узмутила. Не знам како ни што, ни знам ко је ни како, него по његовој заповиједи и књиги скупило се на Цетиње четири хиљаде, али и пет, Црногорацах и Приморацах. Мире се и опрашћају зла један другому, пак мисле отолен поћ неколико главарах да га питају тко је и што је. Друго ти не умијем истинито писат докле разберемо и видимо. Бићемо ти на службу.

Октомври 2.

Ваш вјерни слуга познани

Адреса: Пресвијетлomu и преузвишеному господину, господину Антонију Ренијеру провидуру Ђенералу от Делмације и Арбаније, и Новога

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—XXIV/a-36

*Генералном провидуру Антонију Ренијеру
Стањевићи, 10. X 1767.*

...Ваше пресвијетло преузвишено господство. Пошљите за Вашег вјернога слугу господина теленте конунела Рада Краповића. Он ће приказат Вашему пресвијетлomu преузвишеному господству пуно ријечих од онога чојка фуре́ста који је у твоју земљу, у твога судита у Махине. Јуче ја исти и Раде Краповић јесмо се осам урах ш њим разговарали. Све ће ти Раде исти право казат.

И жудимо ви от Господина Бога свако добро.

1767, ок[томвра?] 10, из Стањевићах

Владика Сава Петровић скандарински
и приморски на службу

Адреса: Пресвијетлomu и преузвишеному господину, господину и господару Антонију Ренирцу провидуру Генералу от Делмације и Арбаније, и Котора, и Новога, у Котор

Оригинал, писан руком владике Саве. Недостаје сам почетак писма јер је горњи део хартије поцепан.

ЗЈТ 8711—XXIV/a-25

Надинѣенданѣу Сѣијейу Сѣијейовићу

1. XII 1767.

Пресвијетли господине, господине мој мили,
 Ја се чудим што се ужиже на мене пресвијетли
 преузвишени господин Ђенерâ. Ја овога Шћепана,
 који је запâ у земљу његову у Махине, довео га
 нијесам. Звâ га нијесам. Оцарио га нијесам. Не знам
 ни сад тко је, тако ми тога свијета! Но се чудим што
 се свијет помамио. И турско, и принципово, све трчи
 к њему. Али ће бит велико добро али велика збрка.
 А ја га не могу изагнат сад, господине, зашто ја
 немам те снаге. Сад се утврдио али с Богом али
 Ђаволом. Ето, сва Црна Гора с њим. И Приморје све
 се помамило. Ни се зна тко је судит ни тко није. Не
 знам доклен ће ово дурат. Но ја, сиромах старац,
 изгибох от јада гледајући чудо што се чини. А Ви
 ме давите с друге банде. А крив нијесам ни вама ни
 друзијема, тако ми Бога и пресвете Богородице!
 Нâко кâ и Ви друго не знам ништа, но ме ћерате на
 правду Бож[ј]у. Ма фала Богу, ја ћу трпљет докле
 ми Бог пошље које избављеније. И Бог Вас веселио!

1767, дек[евра?] 1.

Ваш пријатељ владика
 Сава на службу

Адреса: Пресвијетлому господину господину
 кавалијеру Стијепу Стијеповићу софраитеденту, у
 Котор

Оригинал писан руком владике Саве.
 ЗЈТ 8711—XXIV/a-22.

Једном пријатељу
1767.

Да веси, пријатељу, ако нијесте послали ону књигу, немојте је силат, зашто је фалса. Преварени смо на клетву и на со, и х[љ]еб. Ако сте је послали, та[j] час пишите за њом да је фалса и да смо преварени. А чекајте другу истиниту до сутра, која ми је дошла издалеко не малом сумом. Послаћемо ти копију. Но за Бога ако сте послали ону, та[j] час пишите да се не фатам у лаж и да се не мути они чојак. И пошљите ми хартије добре, 5 ди[н?]ар и мало кафе, ако се може наћ.

И да сте здраво. И шиљем талијер. Пошљите ми муниде.

Адреса: нема.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—XXIV/a-17.

Генералном ѱровидуру Анѱионију Ренијеру
13. I 1768.

Пресвијетли господине, господине мој мили,
Давам ти на знање како се сва господа хоће
сабрат у Махине у Вука Маркова. Ту хоће царство
да буде. Ето је послâ за патријара да га допрате
Црногорци к њему у уторник на први. Паки га ми-
сли послат да стоји у Паштројевиће, у манастир у
Прасквицу. Тако чух и разумљех, ма ми се чини
биће истина. Ово се све помамило. Говори, не гово-
ри, све залуду. Ето ме учинисте невјерна. Не смијем
никога послат да ти што устима каже. А писат не
смијем. Но је уждио огањ на мене Шћепан Мали и

говори: »Ја имам копије све што је владика писа у Котор«. Не знам ко то чини и работа и је ли то истина али није. Но ја, сиромах, стар от свакога на чудо. А све је замлијечено. Не знаду, сиромаси, што чине ништа. И били су рекли главари да дођу да га питају и закуну да им се каже тко је и што је. Већ не знам хоће ли. Ако дођу, знаћете. И зло си ме запушта, господине кавалијеру. А знаш ли моју службу? И Бог Вас веселио!

[Ј]ануарија 13.

Ваш пријатељ на службу

Молим те разбучи и нека ти протопоп моје књиге чати. И та[j] злосретњи калуђер да Ви је препоручен.

Адреса: нема.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—XXIV/a-24

Генералном ѿровидуру Анѿонију Ренијеру
23. I 1768.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој грљени,

Опрости ми, преведри принципе. Био сам преварен от проклетога Ђавола који је дошâ у Махине у земљу принципову. И није ме могâ нигда преварит, но дође у петак који је пасâ на уру ноћи на Стањевиће великом форцом, зашто ја не хоћу обедит његове заповиједи. Ту смо се пуно инадили. И ту се закле на часни крст и на свето [Ије]ванђелије, и на прилике Бож[j]е да је он исти који говори пук. Кад ја то чух, ја се преварих и писах Вашему пресвијетлomu преузвишеному господству фалсу књигу

и послах у Будву маџору да Ви је пошље, а послах је по попу Косту, зашто ја бљех у Махине. Када ја дођох на Стањевиће до двије уре, мене књига от баила московскога из Константина града. Ето Вашему пресвијетлomu преузвишеному господству шиљем копију од исте књиге која ми је јуче дошла како је ови ђаво сву земљу смутио и преварио. А тому су галвари криви који мене нијесу слушали. А ја сам в[ј]еран мому преведрому п[р]инципу, тако ме в[ј]ера не убила! И тако шиљем копије у сваку нахију нека виде какви су људи и за ким иду. Већ не знам што ће се сад учинит. Писаћемо Ви. А ми нијесмо за то криви, тако ми Бога и матере Бож[ј]е и светoга Марка, но сам остарâ, пак ме не слуша нитко.

И молимо Бога за Вашу преведрост.

1768, [ј]ануарија 23.

Владика Сава на службу

Адреса: Пресвијетлomu преузвишеному господину, господину и господару Антонију Ренирцу провидуру Ђенералу от Делмације и Арбаније, и Котора, и Новога, у Котор

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—XXIV/a-20

Генералном ѱровидуру Анѱонију Ренијеру
25. I 1768.

Пресвијетли господине, господине мој мили,
Ето пишемо пресвијетлomu преузвишеному господству Генералу и шиљемо му копију от књиге што нам пише преузвишени господар баило московски из Конста[н]тинапоља. Виђите што ми пише. И пуно сам Бога молио да ми Бог објави који глас за

Шћепана Малога. Ето ми Бог објави. Сад виђите. А што имате јазбу на мене, ја нијесам нимало за то крив, тако ми Бога и пресвете матере Бож[ј]е! Нити ми је никад срце давало да је он Москов. Ма су моји неки људи и главари криви који ме нијесу слушали. И чујемо да је Шћепан писа пресвијетлomu господи-ну Ђенералу пошто је разумио не знам што. А ја сам преведрому принципу в[ј]еран, тако ме вјера не уби-ла! Но ме немојте злом Ђерат, зашто Ви нијесам за-служио, нека Бог зна. И [в]ријеме је да ми штогођ пишеш. И жудимо Ви от Бога свако добро и пош-тење.

И Бог Вас веселио!

1768, [ј]ануарија 25.

Владика Сава на службу

Адреса: није поуздано да припада овом писму.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—XXIV/a-33.

Поју Косіу
25. I 1768.

Да веси, господине попе Косто, ја сам писâ Ђе-
нералу и послâ копију от књиге коју сам с великом
муком добавио за знат је ли то они чојак којега
зваху великијем именом. И тако ми Бог даде сад
избављеније. Ето копија у Теодосија. Ја сам му писâ
да ти је препише али да ти је да, пак је ти препиши.
Ко се разумије и тко може разумљет, то је страшна
књига. А знам који то тројица учинише цара. Ма их
нека. Биће што Бог да. Један се уфатио. А за те
како Бог да. И поздрављам мога милога и узданога
пријатеља господина мајора и да смо му препоруче-
ни, моја старост. И да сте здраво!

[Ј]ануарија 25.

Владика Сава рукоју

Адреса: Господину попу Косту, скоро

Оригинал, писан руком владике Саве.

ЗЈТ 8711/а-14

Поју Косѣу

Да веси, господине попе Косто, није коњ овден
 ниједан, но су на Цетиње и у Црвницу. Овден је
 нестало пића. И отпишите што имаш. Не бојте се,
 ја ћу на огањ та[ј] час! И да знате доходио је синоћ
 протопоп из Котора. Послâ га је они, вели. И пошâ
 рано.

И да сте здраво! И поздрављам пријатеља.

Владика Сава на службу

Адреса: Господину попу Косту, скоро

Оригинал, писан руком владике Саве, недатиран.
 ЗЈТ 8711—XXIV/a-16

Надинѣенданѣу Сѣијейу Сѣијейовићу
26. VIII 1768.

Пресвијетли господине, господине мој мили,
Ево година данах како сам под арест да ни сми-
јем што говорит, ни пријатељу писат, но ме разури-
ше на велику Бож[ј]у правду ни за какву кривицу
моју нâко што им говорах право што ће их наћ чудо
и што једни срамоћаху пресвијетлога принципа, а ја
не могах трпљет, но се упирах за мога преведрога

принципа да није принцип такви како они говоре но је принцип лијепи и мудри, и милостиви краљ, и свакому може с поштењем одговорит. А то кад сам говорио, чули су исти официјали принципови и рекоше е ми је да пресвијетли преузвишени господин Ђенерâ три хиљаде цекинах и зато ме разурише и ставише под арест, и сваку [б]руку от мене учинише. И, ево, близу 60 годинах како стојим у земљу принципову и вазда сам му в[ј]еран био, тако ме в[ј]ера не убила! Но сад не могу служит, е сам остарâ. А сад немам кућ наоко под крило пресвијетлога принципа. Зато се клањам пресвијетлому преузвишеному господину Ђенералу и целивам његове скуте, нека ме, старца, не изгуби. Нека ми да часов провижијум за светог Марка. А мене знате, и моје срце, и моју службу. И досад нијесам смио писат ништа. А ја у руке Бож[ј]е и Ваше.

И за Бога, господине, отпиши ми скоро. И Бог Вас веселио!

1768, августа 26.

Старац владика Сава на службу

Адреса: Пресвијетлому господину господину кавалијеру Стијепу Стијеповићу софраитеденту у Котор

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—XXIV/a-5

Надинїенданїу Сїиїейу Сїиїейовићу
27. VIII 1768.

Пресвијетли господине, господине мој мили,
Поклањам се преузвишеному господину Ђене-
ралу и молим га нека ове судите своје прифати да

му се не понтају ко[н]фини. А они су били прева-
рени и сва земља. Ето, мене не в[ј]ероваше ни ми
даше говорит, како и Ви знате. Ма ме сад споменују,
пошто они чојак утече. Не зна му се за стрв, и не
знало се! Сада су Ваши с добре воље. Ако ће их
прифатит, имаће бољу памет посад но досад и
в[ј]ерни ће бит. А нијесу ни криви мнозина знате
лијепо. Но молим нека их прифати и нека им да
в[ј]еру, е се боје фалили су. И за све ми пиши, мо-
лимо те. А они је злосре[т]њи чојак утека̂ из Црне
Горе.

И Бог те подржа̂ у господство!

Августа 27.

Владика Сава на службу

Адреса: Пресвијетлomu господину господину
кавалијеру Сти[је]пу Стијеповићу софраитеденту у
Котор

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—XXIV/a-8.

Кнезовима, сѣарешинама и збору їрбаљском
28. VIII 1768.

Свијетлим и благородним господарем, кнезовом и старјешинам и свему поштену збору грбаљскому пришиљемо умиљено поздрав и благословеније. По сих весто ви буди: ето видите које се зло и мутња уч[и]ни. Не знам како ни што. Нисам у то крив, тако ми тога свијета! Но, ето, знате како сам погинуо и разурен, а све поради преведрога принципа. А знате да сам га вазда в[ј]ерно служио, ево 50 годинах. Нека Бог зна и ви знате свиколици. А сад ја у Бож[ј]е руке и ваше, и ја и моја старост. Тако ви

љубови и х[љ]еба што смо заједно јели и пили не-
мо[ј]те моју старост за поругу оставит.

И жудимо Ви от Бога свако добро. И мир Хри-
стов са вами!

1768, августа 28.

Невољни старац владика
Сава на службу

Адреса: Свијетлим и благородним господаром,
кнезовом и старјешинам, и свему поштену збору
грбаљскому

Оригинал, писан руком владике Саве. Недостаје сам поче-
так писма јер је горњи део хартије поцепан.

ЗЈТ 8711—XXIV/a-23

Генералном провидуру Антонију Ренијеру
30. VIII 1768.

Пресвијетли преузвишени господине, господине мој грљени,

Ето зна Ваша преведрост све чињење што се чинило у ову земљу, ево година данах. И ја, старац владиџа, поради преведрога принципа бих под арест три мјесеца и сасвијем разурен не могући трпљет што се говори на преведрога мојега принципа којег сам вазда вјерно служио, тако ме в[ј]ера не убила! А сада се уздам у Бога и у преведрога принципа да неће моју старост тако обнестимат и моју службу заборавит. Писали смо господину софраитеденту поради Махинах, и Поборах, и Брајићах да Вашој преведрости оповиједа, зашто нијесам морâ тежат Вашему пресвијетлому преузвишеному господству. И зато ми није одговорио никаква одговора. Пресвијетли преузвишени господине, господине, тако ми Бога и блажене Госпе, и моје душе и моје чаше

самртне, нијесам ни у што крив, ни сам фалио мому преведрому принципу ни у што, но за моју правицу свијет је на мене устâ. А досад је служба свакому ваљала у преведрога принципа. А мене ако ће и погинути, фала Богу, такве смо среће. Ма се не надам да ћете се мноме огријешити, но да ћете ми који провижијун дат. Ја сам изгубио живот и благо за мојега пресвијетлога принципа.

И жудимо Ви от Бога добра здравља и поштења.

1768, августа 30.

Владика Сава на службу

Адреса: Пресвијетлому преузвишеному господину, господину и господару прегрљеному господину Антонију Ренијеру провидуру Ђенералу от Делмације и Арбаније, у Котор

Оригинал, писан руком владике Саве.

ЗЈТ 8711—XXIV/a-21

Мајору Маћедонију
7. IX 1768.

Пресвијетли господине, господине мој мили,
Свијетли господине, све сте разумљели што сам
јадни старац владика поднио зла и невоље у ову
годину данах. Знате добро от кога, а све на правду
Бож[ј]у, ни за какву моју кривицу. Но не могах слу-
шат неправду што се говори на мојега преведрога
принципа. Зато се јављах и говорах да није истина
што говоре, но је принцип лијепи и мудри, и крште-
ни краљ, и свакому и цару и краљу може с поште-
њем одговорит, а преведри принцип идол није, но ће
сваки лагат ко ће то рећ. Пак потада казах и послах
преузвишеному господину Ђенералу књигу што ми

бљеше писâ баило московски из Цариграда. Како то разумљеше, пушташе на мене хиљаду Црногорацах. Хоћаху ме убит. А ја се затворих у кућу. И викаху: »Излази, Латинине, овамо«! Ја не изљегох. Они по-
тарахаше и похараше, и свако зло чинише, и мене стражу на манастир ставише. За десет недељах ниг-
да из манастира нијесам изљегâ. Но се бојаху да не утечем у Котор. Пошто ме пушташе, потода ми за-
пријетише да немам писат књиге ни Ђенералу ни кому другому. »Ако ли писâ, хоћемо те убит.« По-
тада нијесам смио писат ништа, но сам све под арест стоја у тугу и у невољу. Нитко не зна моју невољу до Бога што сам ја поднио, нити се то може исписат ни устима казат. Ма, фала Богу, имâ сам за кога поднијет: за мојега преведрога принципа којег сам в[ј]ерно служио. Ево 50 годинах како у његову зем-
љу стојим и његов сам в[ј]ерни слуга био, тако ме в[ј]ера не убила! И не могу знат да са[м] му у што фалио, нако ће ме на правду бож[ј]у сад изгубит. И ако ће, фала Богу, ја испод крила његова нећу ни-
кућ но у Бож[ј]е руке и његове. Нека чини што хоће. А Вашему се господству препоручујем како правому и вјерному слуги преведрога принципа да би му дâ поклон от моје стране да би ми учинио који провижијун мене, старцу, да ме не изгуби. А нијесам ништа крив, тако ми Бога и пресвете Бого-
родице, но сам кажева и судитима, и Црногорцима, што ће их наћ. И то их је све стигло и по врату им дало. И сада се кају по невремену. Јошт, господине рекоше да ми је послâ пресвијетли господин Ђенерâ три хиљаде цекинах по протопопу Латковићу мита и да их је оставио у Поборе, у бабе калуђерице тетке попа Коста. И на њу послаше војску, и поха-
раше је, и узеше [ј]о[ј], сироти, све што имаше: више робе и другога 120 цекинах за то и зашто бљеше право говорила. Усве ти се препоручујем за правду, а за друго не. И просим ти от Бога свако добро и поштење. И Бог те у господству и у здравље по-
држâ, а у здравље преведрога принципа.

1768, сек[темвра?] 7.

Старац владика Сава на службу

Адреса: Пресвијетлому господину, господину
мајору Маћедонију в[ј]ерному офицеру преведрога
принципа, да се преда где буде

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—XXIV/a-1.

Генералном провидуру Антонију Ренијеру
27. XI 1768.

Пресвијетли господине, господине мој мили,
Не знам који је барун лага на мене у преузвишенога господина Ђенерала тере на нас има јазбу. А ја му нијесам крив нити са[м] му фалио ни у што. Тако ми се чини. Но, господине, заисто ми лаже досадише и ово живота изгубише. На мене вика једна от Црногорацах, друга от Махинах, сад трећа от Вас. Ја не знам куће ћу бљежат, а нијесам крив никому да знам. Нека једини Бог зна. Но сам свакому х[љ]еба дава кад сам имâ, а принципа вјерно служио, тако ме в[ј]ера не убила! Ма не даду лаже да ми се види служба. Ма ће Бог видијет све. Сада се примају лаже калуђерске који шетају по Котору и који траже владича[н]ства и који су досад изгубили преведрому принципу милијун злата; баруни калуђери који не траже пут Бож[ј]и но ђавољи. И све зло они п[о]тичу, а тизи исти којизи ту доходе и лаже приносе, опет их овамо износе шест путах веће. И молимо те, господине, поздрави ми пресвијетлога преузвишенога господина Ђенерала нека не прима на мене неправедне ријечи. Ја сам они исти први и бићу до моје самрти. А тко ће шарат и лагат,

како му драго и тко ће ћерат в[j]етар по [j]аеру да га уфати, нека ћера и фата како му драго. И шиље-мо ону књигу онијех пријатељах. Ето је у књигу ћенералову. И молимо те, господине, нека не иду копије от тијех књигах на сваку банду, зашто ми је рекâ чојак да има Шћепан копије ако сам ја писâ кад ћенералу. То је велико чудо от лажах и шпијунах ову годину што се чини, ма се уздам у Бога да ће пухнут в[j]етар да се дигне магла да се мало провиди и сунце да се види, зашто заисто стојимо у тмину.

И жудимо Ви от Бога свако добро и поштење. И Бог Вас веселио!

Нојември 27.

Владика Сава на службу.

И молим преузвишенога господина ћенерала да ми дарује тога сиромаша што га је ставио у галију поради зашто је Стефана пуштâ у град. А ти знаш да је Стефан вазда улазио, ма право, а није с лувкав[с]твом.

Адреса: нема.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—XXIV/a-26

*Ванредном ѿровидуру Гаеѿану Молину
Стањевићи, 22. X 1771.*

Пресвијетли господине, господине мој мили,
Нијесмо се давно поздравили. Јесмо оба остари-
ли, ма сад испуњам мој дуг. Ја мило поздрављам
твоје пресвијетло господство и препоручу[је]мо се у
сваке добре ствари да си ми пријатељ како си вазда
био. Посад се нада моја старост и боље и уздам се

у твоје господство да за нас проговориш добром у преузвишенога господина страорденарија; тако чујемо и видимо да свакому прави суд чини. За Бога и за светог Марка, нека и цркви учини суд. Ја нијесам ни у чем фалио преведрому принципу но га вјерно служио и ко[н]фине му и судите држâ ево шездесет годинах, а сад у старост погибох сасвијем. Разури ме принципова војска и похара на велику Бож[ј]у правду: манастир ми под Махине притисну, а благо црковно узе, кућу у Будву узе, учинио у њу фундик, ево четири године, мене не даје ништа, а то је работа црковна. Је ли тако право за Бога и за светог Марка? Хоће ли Бог то трпљет, ту неправду? А тако ми Бога и блажене Госпе и сада га моја старост вјерно служи како сам и у младост. И сваки дан зло патим око сиромашах судитах преведрога принципа, ма ми се не зна нимало, ни књиге ми не хоћете отписат, а камоли друзијем којијем добром да ме помогете, а тако ми Бога, мене су и цареви, и краљеви, и принципи, и писали, и отписовали, ма фала Богу, дошло је вријеме да се трпи. И молимо те за казан што је нам понио из Махинах војвода Антон Михаиловић да бисте молили пресвијетлога господина страорденарија да ми чини вратит казан. И ако заповиједа преузвишени господин страорденарије, хоћу послат једнога старца калуђера да попроси мало лемозине по новској држави.

И да смо Ви у све препоручени и немој се што срдит на мене. Невоља ми је плакат.

И жудимо ти от Бога свакога добра и поштења. И Бог те веселио! И отпиши ми.

1771, ок[товра?] 22, на Стањевиће

Владика Сава на службу,
Ваш пријатељ

Оригинал, писан руком владике Саве.

ИАК фонд УП 133 (1771—1773).

Ванредном ѱровидуру Гаеѱану Молину
24. VI 1772.

Пресвијетли господине, господине мој мили,

Како сам Ви пуно путах писâ и тежâ за ону кућу црковну што ми је у Будву која служи преведрога принципа имају пет годинах како стоји бешкот у њу, а црква не види нити што има. Зато те молим за ону љубав, и со и х[љ]еб што смо вазда имали и заједно јели обрни се на мене. А знам да мож[е] пресвијетли преузвишени господин страорденарије који свакому суд прави чини. Ја му се клањам како мому принципу и молим га и кумим Богом и светијем Марком нека и цркви правду учини, нека ми да за офит круха али што његова власт заповиједа, али ме ћерајте, али мрзите, али што Ви драго чините. Ја сам вазда био принципов вјерни слуга и бићу до моје самрти, а зна Бог и људи и немо[ј]те ме заборавит, тако ти светога Марка и тако ти помогâ у свашто.

И Бог те веселио и подржâ у здрављу пуно годинах!

1772, ијуња 24.

Владика Сава на службу

Оригинал, писан руком владике Саве.
ИАК фонд УП 132 (1771—1773).

Надинїенданїу Сїиїейу Сїиїейовићу
10. VII 1775.

Пресвијетли господине, господине мој мили,

Мојашу Пламенцу ничесове књиге није дошло ниоткуда но от своје воље иђаше у Беч и [в]ођаше три Дрекаловића и једнога Црвничанина: усве четири, а он пети, да ишту у ћесара земљу и да му да бродове да преведе Дрекаловиће све, јошт стотину али двије кућах, а нечесов брод ријечки да их повезе који је био под Пераст. И Мојаш оновечери дође к мене да му дам књиге и препоруке на ћесара. А ја се наиједих и осрамотих га, и њега и његову дружину, и вратих натраг. И пођоше јуче дома обрљати и они, и роба им. И то се разби. А казаће ти Андрија Антов, наш унук, све устима којегат ти љубазно препоручујем да му добра хоћете.

И жудим ти от Бога свакога добра и поштења.
И Бог Вас веселио!

1775, ијулија 10.

Ваш пријатељ владика Сава на службу

Адреса: Пресвијетлomu господину, господину кавалијеру Стијепу Стијеповићу софраитеденту у Котор

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—Х/и-19.

Надинїенданїу Сїиїейу Сїиїейовићу
20. VII 1775.

Пресвијетли господине, господине мој мили,
Што ми пишете за Мојаша, тако ми душе и
поштења нити му је тко силâ, нити је био справио
у Петарбурх, нити њему баста тамо поћ, нити има
су чим, но је био справио заисто у Беч самочетврти
да иште у ћесара земљу да преводе Куче, јошт тко
уз[х]оће, а би мнозина, кад би то било, ма се то сад

разбило. А кад би што изнова било, знаћете насигу-
ро. И умиљено поздрављам пресвијетло преузвише-
но господство страорденарија. И жудимо Ви свакога
добра и поштења.

И Бог Вас веселио!

1775, ијулија 20.

Владика Сава на службу

Адреса: нема.

Оригинал, писан руком владике Саве.
ЗЈТ 8711—XXIV/a-27.

МИТРОПОЛИТ

САВА

ГОСПОДАР ЦРКВЕ ГОРЕ (1735,—1782.)